

BIBLIOTECA
COMUNALE
DI TRENTO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

FONDAZIONE
CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

CICERO MARCUS TULLIUS, *Epistolarum libri IV. Ad usum scholarum Societatis Iesu selecti*, Trento, Eredi Vida e Giovanni Parone, 1681.

Esemplare digitalizzato:

Trento, Biblioteca comunale, TT I k 289

LINK: <https://bdt.bibcom.trento.it/274>

[BDT – BIBLIOTECA DIGITALE TRENTINA](#)

progetto STABAT – *Stampe antiche Biblioteca comunale di Trento*

COMUNE DI TRENTO

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* è un progetto concluso, cofinanziato dalla Fondazione Caritro (“Bando Archivi 2014”), dalla Biblioteca comunale di Trento e dal Dipartimento di Lettere e Filosofia dell’Università di Trento; gli altri partner del progetto sono la Soprintendenza per i beni storico-artistici, librari e archivistici della Provincia Autonoma di Trento e l’University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All’interno di Stabat sono state digitalizzate e descritte tutte le edizioni stampate in Trentino nei secoli XV-XVII che si conservano presso la Biblioteca e l’Archivio storico del Comune di Trento. Ogni digitalizzazione è accompagnata da una descrizione della stampa; tutto il materiale è liberamente consultabile sulla *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

In questo file le immagini hanno avuto in trattamento OCR e pertanto si possono fare ricerche testuali; le immagini presenti sul sito, dove si può trovare una descrizione completa dell’edizione, hanno invece una qualità maggiore.

Le immagini presenti nella *Biblioteca Digitale Trentina* sono rilasciate con licenza di Pubblico dominio, il presente PDF è distribuito con licenza Creative Commons Attribuzione – Non commerciale – Non opere derivate 3.0.

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* is a project that was successfully concluded thanks to the support of a group of partners, namely the Caritro Foundation (“Bando Archivi 2014”), Trent Civic Library, the Department of Humanities of the University of Trento, as well as the Superintendence for Architectural, Landscape, Historical, Artistic and Ethno-anthropological Heritage for the Province of Trento and the University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All the editions belonging to the Library and the Civic Historical Archive that were printed in Trentino during the XV-XVII centuries have been digitised and described. As a result, each digital copy is accompanied by a record with specific data regarding the printed book, and is freely available to be consulted on *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

The images belonging to this file are OCR-converted, hence the text of this edition can be electronically searched. The images available on the website, on the contrary, have a higher resolution and are accompanied by a complete description of the edition.

The images available on the *Biblioteca Digitale Trentina* are public domain files; this PDF is available under the Creative Commons Attribution – Non-commercial – No Derivative Works 3.0 License.

821

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

G
3
K
2

TRENTO

K 364452

D 259668

5tcg

TT I k 289

77
K
100
7 15 80
M. TVLII
CICERONIS

EPISTOLARVM
LIBRI IV.

Ad vsum Schola-
rum Societatis
IESV se-
lecti.

CVM PRIVILEGIO.

TRIDENTI,

Ex Typ. Her. Vid. & Ioannis Pat. omj ,
Impr. Epif. Super. permifs. 1681.

I

M. T. CICERONIS
EPISTOLARVM
SELECTARVM
LIBER PRIMVS;

ARGVMENTVM.

Continet hac epistola, omnium breuissima, gratulationem, benevolentiam, officium.

CICERO BASILIO S. D.

I. 6. lib. epist. 15.

Tibi gratulor: mihi gaudeo, te amo: tua tueor. A te amari: & quid agas, quidque isthic agatur, certior fieri volo. Vale.

ARGVMENTVM.

Significat dolerem suum ex Dolabella, generi sui, Tullia; laq; filia valetudine.

M. TVLLIVS TERENCEI SVÆ S. D.

II. 14. 9.

AD cæteras meas miseras accessit dolor è Dolabellæ valetudine, & Tullia: omnino de omnibus rebus, nec quid consilij capiam, nec quid faciam, scio. Tu velim tuam, & Tullia: valetudinem cures. Vale.

ARGVMENTVM.

Permittit uxori, ut de nuncio remittendo consilium capiat ex tempore.

EPISTOL. SELECT.

TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

III. 14. 13.

Quod scripsi ad te proximis litteris de nuntio remittendo, quæ sit istius vis hoc tempore, & quæ concitatio multitudinis, non ignoras. Si metuendus iratus est, quies tamen ab illo fortasse nascetur; Totum iudicabis quale sit, & quod in miserrimis rebus minimè miserum putabis, id facies. Vale. vj. Id. Quinctileis.

ARGVMENTVM.

Rogat uxorem, ut valetudinem curet: laudat eius diligentiam, eaque ut deinceps utatur mandat.

M. TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

IV. 14. 8.

S.V.B.F.Q.V. Valetudinem tuam velim cures diligentissimè, nam mihi, & scriptum, & nuntiatum est, te in febrim subito incidisse. Quod celeriter me fecisti de Cæsaris litteris certiorè, fecisti mihi gratum, item post-hac, si quid opus erit, si quid acciderit noui, facies vt sciam. Cura vt valeas. IV. Non. Iunias.

ARGVMENTVM.

Mandat, ut cum Attico colloquatur, litteras mittat.

M. TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

V. 14. 10.

Quid fieri placeret, scripsi ad Pomponium seriùs, quàm oportuit. Cum eo si locuta eris, intelliges quid fieri velim. Appetitùs scribi, quàm ad illum scripseram, non necesse fuit. De ea re, & de cæteris rebus quam primùm velim, nobis litteras mittas. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. viij. Id. Quinctileis.

ARGVMENTVM.

Doloris index epistola.

TVLLIVS TERENCE SVÆ S.

VI. 14. 17.

Si quid haberem, quod ad te scriberem, facerem id, & pluribus verbis, & sæpius, nunc quæ sunt negotia vides.

LIBER I.

3

des. Ego autem quomodo sim affectus, ex Leptra, & Trebatio poteris cognoscere. Tu fac ut tuam, & Tullie valetudinem cures. Vale.

ARGUMENTVM.

Mandat, ut in Tusculano omnia sint parata ad hospites excipiendos.

TVLLIVS TERENTIE SVÆ S. D.

VII. 14. 20.

IN Tusculanum nos venturos putamus aut Nonis aut posttridie. Ibi fac ut sint omnia parata. Plures enim forrasse nobiscum erunt, & ut arbitror, diutius ibi commorabimur. Labrum si in balineo non est, ut sit. Item cetera quæ sunt ad victum, & ad valetudinem necessaria. Vale. Kalend. Octob. de Venusino.

ARGUMENTVM.

Scrībit, ut qua tempus postulabit, provideat, sibi que absentis administret, litteras que mittat.

M. TVLLIVS TERENTIE SVÆ S. D.

VIII. 14. 21.

SI vales, bene est, ego valeo. Da operam ut conualescas; quod opus erit, ut res, tempusque postulat, provideas, atque administres, & ad me de omnibus rebus quam sæpissime litteras mittas. Vale.

ARGUMENTVM.

Dicit se tabellarios expectare: ut consilium capere possit.

TVLLIVS TERENTIE SVÆ S. D.

IX. 14. 22.

SI vales, bene est: ego valeo. Nos quotidie tabellarios vestros expectamus: qui si venerint, forrasse erimus certiores quid nobis faciendum sit, faciemusque te statim certiozem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. Kalend. Septembribus.

EPISTOL. SELECT.

TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

X. 14. 24.

SI vales bene est, ego valeo. Nos neque de Cæsaris ad-
uëtu, neque de litteris, quas Philotimus habere di-
citur, quidquam adhuc certi habemus. Si quid erit, fa-
ciam statim certiozem. Valetudinem tuam fac cures.
Valle III. Id. Sextilis.

ARGVMENTVM.

Commendat L. Custidium.

M. TVLLIO CIC. L. F. RVFO PRÆT. VRB. S.

XI. 13. 59.

L. Custidius est tribulus, & municeps, & familiaris
meus. Is causam habet, quã causam ad te deferet.
Commendo tibi hominem, sicuti tua fides, & meus pu-
dor postulat, tantum, vt facileis ad te aditus habeat: quæ
æqua postulabit, vt libente te impetret: sentiatque meã
sibi amicitiam, etiam cum longissimè absim, prodesse in
primis apud te. Vale.

ARGVMENTVM.

*Tullium ad se venisse dicit, sibi autem in animo esse Ci-
ceronem filium ad Cæsarem mittere.*

M. TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

XII. 14. 12.

S. I. V. B. E. E. V. Tullia nostra venit ad me prid. Id. Iu-
nias: cuius summa virtute, & singulari humanitate,
grauiore etiam sum dolore affectus, nostra factum esse
negligentia, vt longè alia in fortuna esset, atque eius pie-
tas, ac dignitas postulabat. Nobis erat in animo, Cice-
ronem ad Cæsarem mittere, & cum eo Cn. Sallustium.
Si profectus erit faciam te certiorè. Valetudinem tuam
cura diligenter. xvij. Kalend. Quintileis.

ARGVMENTVM.

*Ferè consilium suum reprehendit, quòd victo in Pharsa-
lia Põpicio, in Italiã redierit, monet uxorem, ne ad ipsũ eat.*

TVL.

LIBER I.

TVLLIVS TERENTIAE SVÆ S. D.

XIII.

14. 12.

Quod nos in Italiam saluos venisse gaudes, perpetuò gaudeas velim, Sed perturbati dolore animi, magnisque iniurijs metuo ne id cōsiliij reperimus, quòd non facile explicare possimus. Quare, quantum potes, adiua, quid autem possis, mihi in mentem non venit. In viam quod te des, hoc tempore nihil est: & longum est iter, & non tutum: & nō video quid pròdesse possis, si veneris. Vale. D. prid. Nonas Nou. Brundisio.

ARGVMENTVM.

Dicit se mutasse consilium de mittēdo ad Casarem Cicerone filio.

TVLLIVS TERENTIAE SVÆ S. D.

XIV.

14. 15.

Si vales, bene est. Cōstitueramus, vt ad te antea scripseram, obuiam Ciceronē Cæsari mittere: sed mutauimus consilium, quia de illius aduentu nihil audiebamus. De ceteris rebus etsi nihil erat noui, tamē quid velimus, & quid hoc tempore putemus opus esse, ex Sicca poteris cognoscere. Tulliam adhuc mecum teneo. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale xij. kalend. Quintileis.

ARGVMENTVM.

Scribit de litteris à Casare acceptis, de eius aduentu, de obuiam itione.

TVLLIVS TERENTIAE SVÆ S. D.

XV.

14. 23.

Si vales, benè est: ego valeo. Reddita mihi tandē sūt à Cæsare litteræ satis liberales: & ipse opinione celerius venturus esse dicitur. Cui vtrum obuiam procedam, an hic eum expectem, cū constituero faciam te certiozem. Tabellarios mihi velim quam primum remittas. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. D. Prid. Id. Sextileis.

EPISTOL. SELECT.

ARGUMENTVM.

De litteris, de Demetrio, de Aufidiano nomine.

TVLLIVS TIRONI S.

XAI. 16. 19.

EXspecto tuas litteras de multis rebus, te ipsū multo magis. Demetriū redde, nostrum, & aliud si quid potest boni. De Aufidiano nomine nihil te hortor, scio tibi curā esse; sed confice, & si ob eam rem moraris, accipio causam; si te id non tenet, aduola. Litteras tuas valde exspecto. Vale.

ARGUMENTVM.

De valetudine curanda, de libris componendis, de olitore, de reditu Tironis.

TVLLIVS TIRONIS.

XVII. 16. 20.

Sollicitat, ita viuam, me tua, mi Tiro, valetudo; sed confido, si diligentiam, quam instituisti, adhibueris; citò te firmum fore, libros compone, indicem, cum Metrodoro lubebit; quando eius arbitratu viuendum est. Cum olitore, vt videtur. Tu potes kalendis spectare gladiatores, postridie redire; & ita censeo. Verum vt videbitur cura te, si me amas, diligenter. Vale.

ARGUMENTVM.

Cornelium Cuspiam Valetio commendat.

M. T. CICERO Q. VALERIO Q. F. S. D.

XVIII. 13. 7.

Publius Cornelius, qui tibi has litteras reddidit, est mihi à P. Cuspio commendatus, cuius causā quāto operè cupere, deberemque, profectò ex me facile cognouisti. Vehementer rogo, vt cures, vt ex hac commendatione mihi Cuspianus quam maximas, quam primum quam sepius gratias agat. Vale.

ARGUMENTVM.

Argumentum est de liberis, & de voluminibus.

TVL.

LIBER I.

TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

XIX.

14. 16.

SI vales, benè est, ego valeo. Etsi eiusmodi tempora nostra sunt, vt nihil habeam, quod aut à te litterarum expectem, aut ipse ad te scribam: tamen nescio quo modo, & ipse vestras litteras expecto, & scribo ad vos, cum habeo qui ferat. Volunna debuit in te officiosior esse, quàm fuit: & id ipsum, quod fecit, potuit diligentius facere, & cautiùs: quamquam alia sunt, quæ magis curemus, magisque doleamus; quæ me ita conficiunt, vt ij voluerunt, qui me de mea sententia detruserunt. Cura vt vales. Prid. Nonas Ianuarias.

ARGVMENTVM.

Dolorem significat ex filia valetudine, & difficultatem, quò minus possit propius accedere.

TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

XX.

14. 19.

IN maximis meis doloribus excruciat me valetudo Tullia: nostræ: de qua nihil est, quod ad te plura scribam. tibi enim a què magnæ curæ esse certo scio, quod me propius vultis accedere, video ita esse faciendum: etiam antè fecissem, sed me multa impediunt, quæ ne nunc quidem expedita sunt. Sed à Pomponio expecto litteras, quas ad me quam primùm preferendas cures velim. Da operam vt vales.

ARGVMENTVM.

Fusum commendat, quem, & antè presens presente commendaret.

CICERO S. D. MEMMIO.

XXI.

13. 3.

Avlum Fusum vnum ex meis intimis obseruantissimum, studiosissimumque nostri, eruditum hominem, & summa humanitate, tuæque amicitia dignissimum, velim ita tractes, vt mihi coram recepisti. Tam

A 5

gratum

gratum mihi id erit, quam quod gratissimum. Ipsum
propterea summo officio, & summa obseruantia tibi in-
perpetuum deuinxeris. Vale.

ARGVMENTVM.

*Commendat Asclaponem medicum, ut amicum, ut doctum,
ut fidelem.*

M. CICERO SER. SVLPITIO S.

XXII. 13. 21.

Asclapone Patrensi medico vtor valdè familiari-
ter: eiusq; cum cōsuetudo mihi iucunda fuit, tum
ars etiam, quam sum expertus in valetudine meorū. In
qua mihi cum ipsa scientia, tum etiam fidelitate, bene-
uolentiaque satisfecit. Hunc igitur tibi cominendo, & a
te peto vt des operam, vt intelligat diligenter me scri-
psisse de sese, meamque commendationem vsui magnū
sibi fuisse. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

ARGVMENTVM.

Hagesaretum breuiter, sed accuratè commendat.

M. CICERO SER. SVLPITIO S. D.

XXIII. 13. 16.

Hagesaretus Larissæus magnis meis beneficijs or-
natus, in consulatu meo memor, & gratus fuit,
meque postea diligentissimè coluit. Eum tibi magnope-
rè commendo, vt, & hospitem, & familiarem meum, &
gratum hominem, & virum bonum, & principem ciui-
tatis suæ, & tua necessitudine dignissimum. Pergratum
mihi feceris si dederis operam, vt intelligat, hanc
meam commendationem magnum apud te pondus ha-
buisse.

ARGVMENTVM.

Commendat Piturnium Rufum.

CIC. ACILIO PROCOS. S.

XXIV. 13. 39.

CVM familia Titurnia necessitudo mihi intercedit
vetus: ex qua reliquus est M. Titurnius Rufus, qui
mihi

LIBER I.

mihî omni diligentia, atq; officio est tuendus. Est igitur in tua potestate, vt ille in me satis sibi præsidii queat esse. Quapropter eum tibi commendo maiorem in modum, & abs te peto efficias, vt is commendationem hanc intelligat sibi magno adiumento fuisse. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

ARGVMENTVM.

L. & C. Aurelios, fratres commendat.

M. T. C. Q. ANCHARIO Q. F. PROCOS. S. P. D.
XXV. 13. 40.

L. & C. Aurelios L. F. quibus, & ipfis, & patre coram viro oprimo familiarissime vtor, commendo tibi maiorem in modum, adolescentes omnibus optimis artibus ornatos, meos pernecessarios, tua amicitia dignissimos. Si vlla mea apud te commendatio valuit, quod scio multas plurimum valuisse, hæc vt valeat rogo. Quod si eos honorificè, liberaliterque tractaris, & tibi gratissimos, optimosque adolescentes adiunxeris, & mihi gratissimum feceris. Vale.

ARGVMENTVM.

Bruttij negotia procuratoresque commendat.

CIC. ACILIO PROCOS. S.

XXVI. 13. 38.

L. Vcius Bruttius eques Rom. adolescens omnibus rebus ornatus, in meis familiarissimis est, meque obseruat diligentissimè: cuius cum patre magna mihi fuit amicitia iam inde à questura mea Siciliensi, omnino nunc ipse Bruttius Romæ mecum est: sed tamen domum eius rem familiarem, & procuratores tibi sic commendo, vt maiore studio commendare non possim, gratissimum mihi feceris, si curaris, vt intelligat Bruttius, id quod ei recepi, hanc meam commendationem sibi magno adiumento fuisse. Vale.

ARGVMENTVM.

Auctoritate iuris consultorum probat, quod de controuersia

quendam dixerat.

CICERO TREBATIO S. D.

XXVII. 7. 23.

Illuseras heri inter scyphos, quod dixeram, controuer-
siam esse, posset ne heres, quod furtum antea factum
esset, rectè furti agere. Itaque, & si domum benè potus,
feroque redieram tamen id caput, vbi hæc controuer-
sia est, notavi, & descriptum tibi misi: vt scires id, quod
tu neminem sensisse dicebas. Sext. Ælium, M. Manilium,
M. Brutum sensisse. Ego tamen Scætolæ, & Testæ assen-
tior. Vale.

ARGUMENTVM.

Commendat duos hospites suos Alesinos.

CIC. ACILIO PROCOS. S.

XXVIII. 13. 33.

In Halesina ciuitate tam lauta, tamq; nobili, coniun-
ctissimi nos habeo, & hospitio, & familiaritate M. &
C. Clodios, Archagathum, & Philonem, sed vereor ne
quia complures tibi præcipuè commendo, exequare vi-
dear ambitione quadam commendationes meas, quam-
quam à te quidem cumulate satisfit, & mihi, & meis
omnibus. Sed velim sic existimes, hanc familiam: & hos
mihi maximè esse coniunctos vetustate, officijs, bene-
uolentia. Quamobrem peto à te maiorem in modum, vt
his, omnibus in rebus, quantum tua dignitas, fidesque
patietur, commodes, id si feceris, erit mihi vehemen-
tissime gratum]. Vale.

ARGUMENTVM.

Egnatium communem amicum commendat.

M. CIC. SILIO S. D.

XXIX. 13. 48.

Quid ego tibi commendem eum, quem tu ipse dili-
gis? Sed tamen vt scires, eum à me non diligi solù,
verum etià amari, ob eam rem tibi hæc scribo. Omnium
tuorum

tuorum officiorum, quæ, & multa, & magna sunt, mihi gratissimum fuerit, si ita tractaris Egnatium, ut se gratus & se à me, & me à te amari. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Illa nostra scilicet ceciderunt. Utamur igitur vulgari consolatione. Quid si hoc melius, sed hæc coram. Tu fac quod facis, ut me ames, teque amari à me scias. Vale.

ARGUMENTVM.

Omnes Cyprios, maximeque Paphios commendat.

M. CIC. SEXTILIO RVTO QVÆST. S. D.

XXX. 13. 48.

OMnes tibi commendo Cyprios, sed magis Paphios: quibus tu quæcunq; commodaris, erunt mihi gratissima, eoque facio libentiùs, ut eos tibi commendem, quod tuæ laudi, cuius ego fautor sum condicere arbitror, cum primus in eam Insulam quæstor veneris, ea te instituere, quæ sequantur alij, quæ ut spero, faciliùs cõsequere, sic, & P. Lentuli necessarij tui legem & ea, quæ à me constituta sunt, sequi volueris, quam rem tibi confido magnæ laudi fore. Vale.

ARGUMENTVM.

Oppium præsentem, & Egnatij absentis negotia commendat.

M. T. CIC. Q. PHILIPPO PROCOS. S.

XXXL 13. 74.

ET si non dubito pro tua in me obseruantia, proque nostra necessitudine, quin commendationem meam memoria teneas, tamen etiam atque etiam eundem Titi L. Oppium, familiarem meum præsentem, & L. Egnatij familiarissimi mei absentis negotia commendo, tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasque, ut, si me res esset, non magis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat, me à te tantum amari, quantum ipse existimo. Hoc mihi gratius facere nihil potes, idque ut facias, te vehementer rogo. Vale.

ARGUMENTVM.

*Excusat infrequentiam litterarum; mandat ut credito-
ribus satisfiat, gratias actas à nescio qua, non miratur.
Pollicem expectat.*

M. TVLLIVS TERENCE SVÆ
ET TVLLIOLE SVÆ S. D.

XXXII. 14. 6.

Nec sepe est cui litteras demus, nec rem habemus
vllam, quam scribere velimus. Ex tuis litteris;
quas proximè accepi, cognoui, prædium nullum venire
potuisse. Quare videas velim, quomodo satisfiat ei, cui
scis me satisfieri velle. Quod nostra sibi gratias agit, id
ego non miror te mereri, vt ea tibi merito tuo gratias
agere possit. Pollicem, si adhuc non est profectus: quàm
primum fac extrudas. Cura vt valeas. Ibid. Quincti-
libus.

ARGUMENTVM.

*Scribit de sua sollicitudine, suoque ad Alyziam accessu:
vogat, vt valetudinem diligenter curet.*

TVLLIVS TIRONI S.

XXXIII. 16. 4.

Non queo ad te, nec lubet scribere, quo ani mo sim
affectus; tantum scribo, & tibi; & mihi maximæ
voluptati fore, si te firmum quam primum videro. Ter-
tio die abs te ad Alyziam accesseram. Is locus est ci-
era Leucadem stadia Cxx. Leucade aut te ipsum, aut
quas litteras à Marione purabam me accepturum. Quā-
tum me diligis, tantum fac vt valeas, vel quantum te à
me scis diligi. Nomis Nouembris Alyzia.

LIBER II.

ARGUMENTVM.

*Commendat Fabium à quinq; rebus, bonitate, doctrina,
ingenio, modestia, amicitia sua.*

M.CIC.

M. CIC. IMP. M. COELIO ÆDILI CVR. S. D.

I. 2. 14.

Marco Fabio viro optimo, & homine doctissimo familiarissimè vtor: mirificeq; cum diligo, cum propter summum eius ingenium summamque doctrinam, tum propter singularem modestiam. Eius negotium sic velim suscipias, vt si esset res mea. Noui ego vos magnos patronos: hominem occidat oportet, qui vestra opera vti velit. Sed in hoc homine nullam accipio excusationem. Omnia relinques si me amabis, cum tua opera Fabius vti volet. Ego res Romanas velimenter exspecto, & desidero: inprimisque quid agas, scire cupio, nam iam diu propter hiemis magnitudinem nihil noui ad nos afferebatur. Vale.

ARGVMENTVM.

Scribis se aduersis ventis Corcyra teneri: hortaturque Tironem, vt se curet nec nisi confirmatus nauiget.

TVLLIUS ET CICERO S. D. TIRONI SVO.

II. 16. 2.

Septimum iam diem Corcyræ tenebamur. Quintus autem pater, & filius Buthroti. Solliciti eramus de tua valetudine mirum in modum, nec mirabamur nihil à te litterarum: ijs enim ventis istinc nauigatur, qui si essent, nos Corcyræ non federemus. Cura igitur te, & confirma: & cum commodè, & per valetudinem, & per anni tempus nauigare poteris, ad nos amantissimos tui veni. Nemo nos amat, qui te non diligit. Carus omnibus, exspectatusque venies. Cura vt valeas etiam atque etiam Tiro noster. Vale. XV. kalend. Nou. Corcyræ.

ARGVMENTVM.

Hortatur, vt communem fortunam fortiter ferat.

M. CIC.

M. CIC. S. D. CN. PLANCIO.

III. 6. 15.

Accepi per breues tuas litteras: è quibus id, quod scire cupiebam, cognoscere non potui: cognoui autem id, quod mihi dubium non fuit, nam quam fortiter ferres communes miseras, non intellexi: quam me amares, facile perspexi: sed hoc scieram: illud si scissem, ad id meas litteras accommodassem. Sed tamen, etsi antea scripsi, quæ existimasti: scribi oportere: tamen hoc tempore te breuiter commonendum putavi, ne quò in periculo te proprio existimares esse, in magno omnes, sed tamen in communi sumus, quare non debes aut propriam fortunam, & præcipuam postulare, aut communem recusare. Qua propter eo animo simus inter nos, quo semper fuimus, quod de te sperare, de me præstare possum. Vale.

ARGUMENTVM.

Pramonet Marium de aduentu suo in Pompeianum.

M. CIC. M. MARIO S. D.

IV. 7. 4.

AD Nonum kalend. in Cumanum veni cum Libone tuo, vel nostro potius, in Pompeianum statim cogito: sed faciam te ante certiore. Te cum semper valere cupio, tum certè dum hic sumus: vides enim quanto post vna futuri sumus. Quare si quid constitutum cum podagra habes fac in alium diem differas. Cura igitur vt valeas: & me hoc biduo, aut triduo expecta. Vale.

ARGUMENTVM.

Litterarum officium à Trebatio requirit: monet, ne veditum in urbem preproptere cupiat.

CICERO TREBATIO S. D.

V. 7. 9.

Iamdium ignoro quid agas, nihil enim scribis: neque ego ad te his duobus mensibus scripseram: quia cum

Quin-

Quinto fratre meo non eras, quò mitterem, aut cui darem, nesciebam. Cupio scire quid agas, & ubi sis habiturus; equidem velim cum Casare: sed ad eum propter eius occupationes nihil sum ausus scribere; ad Balbum tamen scripsi. Tu tibi deesse noli, serius potius ad nos, dum plenior: quod huc properes, nihil est, præsertim Vacera mortuo, sed tibi consilium non deest: quid confitueris, cupio scire. Cn. Octavius, an Cn. Cornelius quidem tuus familiaris, summo genere, natus, terræ filius, is me, quia scit tuum familiarem esse, crebrò ad cenam inuitat, adhuc non potuit perducere: sed mihi tamen gratum est. Vale.

ARGUMENTVM.

Declarat suum absentis Trebatij desiderium; & gratulatur de C. Martij familiaritate.

CICERO TREBATIO S. D.

VI.

7. 15.

QVam sint morosi, qui amant, vel ex hoc intelligi potest. Molestè ferebam antea, te inuitum istic esse: pungit me rursus, quòd scribis, te esse istic libenter, neque enim tum mea commendatione te non delectari facile patiebar: & nunc anger quidquam tibi sine me esse iucundum. Sed tamen hoc malo nos ferre desiderium, quam te non ea, quæ spero, consequi. Quod verò in C. Martij suauissimi, doctissimi que hominis familiaritatem venisti, non dici potest, quam valde gaudeam: qui fac, ut te quam maximè diligat. Mihi crede, nihil ex ista provincia potes, quod iucundius sit, deportare, Cura ut valeas.

ARGUMENTVM.

Pronuntiat Pato aduentum suum; quamquam enim audierit eum ex pedibus laborare, se tamen putare ait, coquam illius articulari morbo non impediri; quò minus Romanam possit apparare.

CIC.

HEri veni in Cumanum: cras ad te fortasse. Sed cum certum sciam, faciam te paulò antè certiozem. Etsi M. Ceparius, cum mihi in silua Gallinaria obuiam venisset, quæsissemque quid ageres, dixit te in lecto esse, quòd ex pedibus laborares, tui scilicet molestè, vt debui: sed tamen constitui ad te venire, vt & viderem te, & viderem, & cenarem etiam, non enim arbitror quom etiam te arthriticum habere. Expectata igitur hospitem cum minimè edacem, tum inimicum cenis sumptuosis. Vale.

ARGUMENTVM.

Excusat se, quod in Senatum ad agendam Plauti causam non venerit. & officium suum pollicetur in ijs rebus, qua presentiam suam requirere videbuntur.

CIC. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

MEum studiù honori tuo pro necessitudine nostra non defuisset, si aut tutò in Senatum, aut honestè venire potuissem, sed nec sine periculo quisquam libere de Rep. sentiens versari potest in summa impunitate gladiatorum: nec nostræ dignitatis videtur esse, ibi sententiam de Rep. dicere, vbi me, & meliùs, & propiùs audiant armati, quam senatores. Quapropter in priuatis rebus nullum neque officium, neq; studium meum desiderabis: ne in publicis quidem, si quid erit, in quo me interesse necesse sit, vnquam deero, ne cum periculo quidem meo, dignitati tuæ. In ijs autem rebus, quæ nihilominus ego vt absim, confici possunt, peto à te, vt mei rationem habere velis, & salutis, & dignitatis meæ. Vale.

ARGUMENTVM.

Laudat officium, & diligentiam Bruti voluptatem, latitiamq; omnium significat ex Bruti Plancique coniunctione, cumque.

eumque hortatur, ut in tuenda Rep. seipsum vincat.

M. T. CIC. S. D. BRUTO IMP. COS. DENIG.

IX.

II. 15.

ET si mihi tuæ litteræ iucundissimæ sunt; tamen iucundius fuit, quod in summa occupatione tua Planco collega mandasti, ut te Mihi per litteras excusaret, quod fecit ille diligenter: mihi autem nihil amabilius officio tuo, & diligentia. Coniunctio tua cum collega concordiaque vestra, quæ litteris communibus declarata est senatui, populoque Rom. gratissima accidit. Quod superest, perge mi Brute; & iam non cum alijs, sed tecum ipse certa. Plura scribere non debeo, præsertim ad te, quo magistro breuitatis uti cogito. Litteras tuas vehementer exspecto, & quidem tales, quales maximè opto.

ARGUMENTVM.

Scribit, se breuitatem in scribendo amare, Bruti exemplo. Reip. spem in ipso; & in Planco esse. de M. Bruto nihil certi.

M. CIC. S. D. D. BRUTO.

X.

II. 15.

EXpectanti mihi tuas quotidie litteras Lupus noster subito denuntiavit, ut ad te scriberem, si quid vellem. Ego autem, etsi quid scriberem, non habebam (acta enim ad te miri sciebam: inanem autem sermonem litterarum tibi iniucundum esse, audiebam) breuitatem secutus sum, te magistro, Sciro igitur, in te, & in collega spem omnem esse. De Bruto autem nihil adhuc certi: quem ego, quemadmodum præcipis, priuatis litteris ad bellum commune vocare non desino: qui utinam iam adesset, intestinum urbis malum, quod est non mediocre, minus timeremus. Sed quid ago non imitor *Λακωνισμὸν* tuum altera iam pagella procedit, vince & vale. XIV. kalend. Quintilicis.

ARGUMENTVM.

*Relatur, quia Cornificius Sinuessana villa hospitio videtur
voluerat, & crebras ab eo litteras petiit.*

CIC. CORNIFICIO COLLEGÆ S.

XI.

12. 20.

GRatæ mihi tuæ litteræ, nisi quod Sinuessanum di-
uerforiolum contempsisti. Quam quidem contu-
meliam villa pusilla iniquo animo feret, nisi in Cuma-
no, & Pompeiano reddideris. Pa ita peri paton. Sic
igitur facies, meque amabis, & scripto aliquo laceffes.
ego enim respondere facilius possum, quam prouocare.
Quod si ut es, cessabis, laceffam, nec tua ignauia etiam
mihi inertiam asferet. Plura otiosus. Hæc cum essem in
senatu exaravi. Vale.

ARGUMENTVM.

Commendat Anicium, eiusque negotia, & dignitatem.

CICERO CORNIFICIO S.

XII.

12. 2.

CAius Anicius, familiaris meus, vir omnibus rebus
ornatus, negotiorum suorum causa legatus est
in Africam legatione libera. Eum velim rebus omnibus
adiuues, operamque des, ut quam commodissime sua
negotia conficiat: in primisque quod ei carissimum est,
dignitatem eius tibi commendo; idque a te peto, quod
ipse in prouincia facere sum solitus non rogatus, ut om-
nibus senatoribus lictores darem: quod diem acceperam,
& cognoueram a summis viris factitatum. Hoc
igitur, mi Cornifici, facies: ceterisque rebus omnibus
eius dignitati, reique, si me amas, consulens. Id erit mihi
gratissimum. Da operam ut valeas.

ARGUMENTVM.

Ausidij equitis Rom. Africana negotia commendat.

M. T.

M. T. CIC. S. D. CORNIFICIO.

XIII.

12. 27.

SEX. Aufidius, & obseruantia, qua me colit, accedit ad proximos: & splendore, equiti Rom. nemini cedit. Est autem ita temperatis, moderatisque moribus, ut summa seueritas summa cum humanitate iungatur. Cuius tibi negotia, quæ sunt in Africa, ita commendo, ut maiore studio, magisque ex animo commendare non possim. Pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut intelligat; meas apud te litteras maximum pondus habuisse. Hoc te vehementer, mi Cornifici, rogo. Vale.

ARGUMENTVM.

Petit, ut Euandro statuario de sacrarij habitatione accommodet.

M. CIC. S. D. C. MEMMIO.

XIV.

13. 3.

CAIO Auiano Euandro, qui habitat in tuo sacrario, & ipso multum utor, & patrono eius M. Emilio familiarissimè. Peto igitur à te maiorem in modum, quod sine tua molestia fiat, ut ei de habitatione accommodes, nam propter opera instituta multa multorum, subitum est ei demigrare Kalend. Quint. Impedior uerecundia, ne te pluribus verbis rogem: neque tamen dubito, quin, si tua nihil, aut non multum interfit, eos sis animo, quo ego essem, si quid tu me rogares, mihi certè gratissimum feceris. Vale.

ARGUMENTVM.

Castronium ex Luconsi municipio commendat.

CICERO BRUTO S.

XV.

13. 13.

LVCIUS Castronius Pætus longè princeps municipij Lucensis, est honestus, gratus, plenus officij, bonus planè vir, & cum virtutibus, tum etiam fortuna, si quid hoc ad rem pertinet, ornatus; meus autem est familiaris.

liatissimus, sic prorsus, vt nostri ordinis obseruet nemi-
nem diligentius. Quare vt meum amicum, & vt tua di-
gnum amicitia tibi commendo, cui quibuscumq; rebus
commodaueris, tibi profecto iucundum, mihi, certe
gratum. Vale.

ARGVMENTVM.

Cossinium libertum commendat.

M. CIC. SER. SVLPITIO S.

XVI. 13. 23.

L Vcio Cossinio amico, & tribuli meo, valde familia-
riter vtor. nam, & inter nosmet ipsos vetus vsus in-
tercedit, & Atticus noster maiorem etiam mihi cum
Cossinio consuetudinem fecit, itaque tota Cossinij do-
mus me diligit, imprimisque libertus eius L. Cossinius
Anchialus, homo, & patrono, & patroni necessarijs,
quo in numero ego sum, probatissimus. Hunc tibi ita
commendo, vt, si meus libertus esset, eodemque apud
me loco esset, quo est apud patronum suum, maiore stu-
dio commendare non possem. Quare pregratum mihi
feceris, si eum in amicitiam tuam receperis, atque eum,
quod sine molestia tua fiat, si qua in re opus ei fuerit,
iuueris. Id, & mihi vehementer gratum erit, & tibi po-
stea iucundum: hominem enim summa probitate, huma-
nitate, obseruantiaque cognosces. Vale.

ARGVMENTVM.

*L. Manlium in hereditate fraterna, & omnibus in rebus
commendat.*

CICERO ACILIO PROCOS. S.

XVII. 13. 30.

L Vcius Manlius est Sasis: is fuit Catinenfis, sed est
vna cum reliquis Neapolitanis ciuis Romanus fa-
ctus, decurioque Neapoli, erat enim adscriptus in id
municipium ante ciuitatem socijs, & Latinis datam.
Eius frater Catinae nuper mortuus est, nullam omnino
arbitra-

arbitramur de ea hereditate controuersiam eum habiturum: & est hodie in bonis. Sed quando habet præterea negotia vetera in Sicilia sua; & hanc hereditatem, fraternam & omnia eius tibi commendo, imprimisque ipsum, virum optimum, mihi que familiarissimum: his studijs litterarum, doctrinæque præditum; quibus ego maxime delector. Peto igitur abs te, ut eum siue aderit, siue non uenerit in Siciliam, in meis intimis, maximeque necessarijs scias esse; itaque tractes, ut intelligat meam commendationem sibi adiumento fuisse. Vale.

ARGUMENTVM.

Petit, ut Manium Curium ab omni incommodo, detrimento molestia, integrum conseruet.

CIC. ARISTO PROCOS. S. D.

XVIII.

13: 50.

Sumpsit hoc mihi pro tua in me obseruantia, quam penitus perspexi quamdiu Brundisij fuimus, ut ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem, si quæ res esset, de qua valde laborarem. Manius Curius, qui Patris negotiatur; ita mihi familiaris est, ut nihil possit esse coniunctius. Multa illius in me officia, multa in illum mea: quodque maximum est, summus inter nos amor; & mutuus. Quæ cum ita sint, si ullam in amicitia mea spem habes, si ea, quæ in me officia, & studia Brundisij contulisti, vis mihi etiam gratiora efficere, quamquam sunt gratisima; si me à tuis omnibus amari vides, hoc mihi da, atque largire, ut Manium Curium fractum, & tectum, ut aiunt, ab omnique incommodo, detrimento molestia sincerum, integrumque conserues. Et ipse sponte; & omnes hoc tibi tui pro me recipient ex mea amicitia, & ex tuo in me officio maximum te fructum; summamque voluptatem esse capturum. Vale.

ARGUMENTVM.

Primum agit gratias Thermo, quod Marcilium liberantissimè tractauisset; deinde petit, operam det, ne socrus Marcilij rea fiat.

CICERO THERMO PROPÆT. S.

XIX.

13. 54.

CVM mihi multa grata sunt, quæ tu, adductus meâ comédatione, fecisti, tum in primis, quod M. Marcilium, amici atque interpretis mei filium, liberalissimè tractauisti. Venit enim Laodiceâ, & tibi apud me mihi-que propter te gratias maximas egit. Quare, quod reliquum est, à te peto, quâdo apud gratos homines beneficium ponis, vt eò libentiùs his commendes operamque des, quoad fides tua patietur, vt socrus adolescentis rea ne fiat. Ego cum antea studiose commendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius quod longa apparitione singularem, & propè incredibilem patris Marcilij fidem, abstinentiam, modestiamq; cognoui. Vale.

ARGUMENTVM.

Petit, vt C. Valgius emptam possessionem in agro Fregelano liberam, immunemque habeat.

M. T. CIC. QUATTVOR VIRIS ET
DECVRIONIBVS S. D.

XX.

13. 76.

TAntæ mihi cum Qu. Hippii causæ necessitudinis sunt, vt nihil possit esse coniunctius, quam nos inter nos sumus. Quod nisi ita esset, vterer mea consuetudine, vt vobis nulla in re molestus essem. Etenim vos mihi optimi testes estis, cum mihi persuasum esset, nihil esse, quod à vobis impetrare non possem, numquam me tamen grauem vobis esse voluisse. Vehementer igitur vos etiam atque etiam rogo, vt honoris mei causa liberalissimè C. Valgium Hippranum tractetis, remque cum eo conficiatis, vt, quam possessionem habet in agro Fregelano

Fregellano à vobis empram eam liberam, & immunem habere possit. Id si à vobis impetrato, sumino me beneficio vestro affectu arbitror, Valere.

ARGUMENTVM.

C. Marcello de consulatu gratulatur: suamque illi dignitatem commendat.

M. CIC. PROCOS. C. MARCELLO
COS. DES. S. D.

XXI. 15. 8.

Maxima sum lætitia affectus, cū audiui, te consulē factum esse, eumque honorem tibi deos fortunare volo, atque à te pro tua, parētisq; tui dignitate administrari. Nā cū te semper dilexi, amauique, quòd mei amantissimum cognoui in omni varietate rerum mearū; tum patris tui pluribus beneficijs, vel defensus tristibus tēporibus, vel ornatus secundis, necesse est vt sim totus vester, & esse debeā; cū præsertim matris tuæ grauissimæ atque optimæ feminæ maiora erga salutem dignitatemque meam studia, quàm erant à muliere postulanda, perspexerim. Qua propter à te peto maiorem in modum, vt me absentem diligas, atque defendas. Vale.

ARGUMENTVM.

Gratulatur C. Marcello de filio consule facto, erat autem collega Ciceronis in augurato; ac libros quoque de iure augurali compesuit lib. 2. de Diui, & Carissus.

CIC. PROCOS. C. MARCELLO COLLEGÆ S. D.

XXII. 15. 9.

Marcellum tuum consulē factum, teque ea lætitia affectum esse, tum maximè optati, mirū in modum gaudeo, idque cū ipsius caussa, tū n quod te omnibus secundissimis rebus dignissimum iudico; cuius erga me singularem benevolentiam vel in labore meo, vel in honore perspexi; totam denique domum vestram

vestram vel salutis, vel dignitatis meæ studiosissimam, cupidissimamque cognoui. Quare gratum mihi feceris, si uxori tuæ Iuniae, grauiissimæ, atque optimæ feminæ, meis verbis eris gratulatus. A te id, quod consueuisti, peto, vt me absentem diligas, atque defendas. Vale.

ARGVMENTVM.

Laudat Plancum de subsidio Reip. ferendo, & hortatur, vt Antonium ad Mutinam susum persequatur, ac perdat.

CIC. PLANCO IMP. COS. DES. S.

XXIII. 10. 14.

O Gratam famam biduo ante victoriam de subsidio tuo, de studio, de celeritate, de copijs. Atqui, etiã hostibus fuis, spes omnis in te est, fugisse enim ex prælio Mutinensi dicuntur notissimi latronum duces. Est autem non minus gratum extrema delere, quàm prima depellere. Equidem expectabam iam tuas litteras, idque cum multis: sperabamque etiam Lepidum temporibus admonitum, tecum Reip. satis esse facturum. In illam igitur curam incumbe, mi Plance, vt ne qua scintillam igitur curam incumbe, mi Plance, vt ne qua scintilla teterrimi belli relinquatur. Quod si erit factum, & Remp. diuino beneficio affeceris, & ipse æternam gloriam consequere. III. Id. Maij Vale.

ARGVMENTVM.

Agit gratias consuli Marcello, quod supplicationem sibi decreuerit.

M. CIC. IMP. C. MARCELLO COS. S. D.

XXIV. 15. II.

Quantæ tibi curæ mens honos fuerit, & quã idẽ exstiteris consul in me ornando, & amplificãdo, qui fueras semper cum parentibus tuis, & cum tota domo, etsi res ipsa loquebatur, cognoui tamen ex meorũ omnium litteris. Itaque nihil est tantum quod ego nõ tua causa debeam, facturussque sim cum studiosè, tum libenter. Nam magni interest, cui debeas: debere autẽ nemini.

ni ma-

ai malui, quàm tibi, cui me cùm studia cõmunia benefi-
cia paterna, tuaque iam antè coniunxerant; tum acce-
dit, mea quidem sententia, maximum vinculum, quod
ita Remp. geris, atque gessisti, quàm mihi carius nihil est,
vt, quantum tibi omnes boni debeant, quo minus tantũ-
dem ego vnus debeam, non recusem. Quamobrem tibi
velim ij sint exitus, quos mereris, & quos fore confido
ego, si me nauigatio non morabitur, quæ incurtebat in
ipsos Etesias, propediem te, vt spero, videbo. Vale.

ARGVMENTVM.

*Gratullatur de consulatu, petitque vt operam det, ne quid
sibi temporis ad suum annum prouinciale munus ad-
datur.*

M. CIC. IMP. L. PAVLO. COS. DES. S.

XXV.

15. 12.

ET si mihi numquam fuit dubium, quin te populus
Rom. pro tuis sũmis in Remp. meritis, & pro ampli-
ssima famillia, dignitate, summo studio, cũctis suffra-
gijs, consulem facturus esset: tamen incredibili lætitiæ
sum affectus, cum id mihi nunciatum est: eumque hono-
rem tibi deos fortunare volo, à teque ex tua, maiorum-
que tuorum dignitate administrari. Atque vtinam præ-
sens illum diem, mihi optatissimum, videre potuissem;
proque tuis amplissimis erga me studijs, atque benefi-
cijs tibi operam meam, studiumque nauare. Quam mi-
hi facultatem quando hic nec opinatus, & improuisus
prouinciæ casus eripuit; tamen vt te consulem Remp.
pro tua dignitate gerentem videre possim, magnopere
à te peto, vt operam des, & efficias, ne quid mihi fiat
iniuriæ, neue quid temporis ad meum annum munus ac-
cedat, quod si feceris magnus ad tua pristina erga me
studia cumulus accedet. Vale.

ARGUMENTVM.

*Narrat, quàm periculosum sit Tironi post morbum in-
viam se dare; exigitque solitam eius operam in studijs.*

TVLLIVS TIRONI S.

XXVI. 16. 12.

EGO verò cupio te ad me venire, sed viâ timeo grâ-
uissimè egrotasti, inedia, & purgationibus, & vi ip-
sius morbi consumptus es. Graues solent offensiones ef-
se ex grauibus morbis, si qua culpa commissa est. Iâ ad
id liduum quod fueris in via dum in Cumanum venis,
accedent continuò ad reditum dies quinque. Ego in
Formiano ad iij. Kal. esse volo, ibi te vt firmum offendâ,
mi Tiro, effice. Litterulæ meæ, siue nostræ tui desiderio
oblanguerunt, hac tamen epistola, quam Acastus attu-
lit, oculos paulum fustulerû. Pompeius erat apud me,
cùm hæc scribebam, billare, & libenter ei cupienti au-
dire nostræ, & dixi, sine te omnia mea muta esse, tu, mu-
sis nostris, para, vt opera reddas. Nostra ad diem dictant
fient, docui enim te, fides e' *τυρω* quod haberet. Fac
planè vt valeas, nos adsumus, Vale xiv. kalen.

ARGUMENTVM.

Suam de Tironis valetudine sollicitudinem significat.

TVLLIVS TIRONI S.

XXVII. 16. 13.

ÆGYPTA ad me venit pridie Id. Apr. is etsi mihi nū-
ciauit, te planè feбри carere, & bellè habere, ta-
men quòd negauit, te potuisse ad me scribere, curâ mi-
hi attulit, & eo magis, quòd Hermia, quem eodem die
venire oportuerat, nec venerat. Incredibili sum sollici-
tudine de tua valetudine, qua si me liberaris, ego te
omni cura liberabo. Plura scriberem, si iam putarem li-
benter te legere posse, ingenium tuum, quod ego maxi-
mi facio, confer ad te mihi, tibi que conseruandum. Cu-
ra te etiam atque etiam diligēter. Vale. Scripta iâ epi-
stola

Aola Hermia venit. Accepi tuam epistolam vacillantibus litterulis; nec mirum, tam graui morbo. Ego ad Ægyptam remisi, quod nec inhumanus est, & te vilus est mihi diligere, vt is tecum esset, & cum eo cocum, quo vterere Iterum vale.

ARGUMENTVM.

Tirone agrotante, litterarum suauitate, & fructu se cavere dicit eumque rogat vt omnem curam ad conualescendum adhibeat.

TVLLIVS TIRONI S.

XYVIII. 16. 14.

ANdricus postridie ad me venit, quam expectaram. Itaque habui noctem plenam timoribus ac miserijs: tuis litteris nihilo sum factus certior, quo modo te haberes; sed tamen sum recreatus. Ego omni delectationi, litterisque omnibus careo, quas antequam te videro, attingere non possum. Mercedis, quantum poscet, promitti iubeto, id scripsi ad Mummiu. Audio te animo angi, & medicum dicere, ex eo te laborare. Si me diligis, excita ex somno tuas litteras, humanitateque, propter quam mihi es charissimus. Nunc opus est te animo valere, vt corpore possis, id cum tua, tum mea causa facias, a te peto. Acastum retine, quo commodius tibi ministretur: conserua te mihi, dies promissorum adest; quem etiam repræsentabo, si adueneris. Etiam atque etiam vale. iij. Id. hora iij.

Ferè tota est hortatio ad curandam valetudinem.

TVLLIVS TIRONI S. P. D. ET

CICERO F. ET Q. PATRIB

ET Q. F.

XXIX. 16. 6.

Varie tam affectus tuis litteris, valdè priore paginâ perturbatus, paullulum altera recreatus. Quare

BUNC

nunc quidē non dubito, quin, quoad planē valeas te neque nauigationi, neque viæ committas: satis te matu-
 ra videro, si planē cōfirmatum videro. De medico, & tu
 bene existimari scribis, & ego sic audio. Sed planē cu-
 rationes eius non probo, ius enim dandum tibi non fuit
 cūm κακός μαγος esses. Sed tamen, & ad illū scripsi ac-
 curatē, & ad Lysonem. Ac Curium verò, suauissimum
 hominem, & summi officii, summæquæ humanitatis
 multa scripsi: in his etiam, vt si tibi videretur: te ad se
 trāsferret. Lyso enim noster, vereor, ne negligentior sit;
 primū, quia omnes Græci: deinde, quòd, cūm à me lit-
 teras accepisset, mihi nullas remisit, sed eum tu laudas:
 tu igitur quid faciendum sit, iudicabis. Illud mi Tiro, te
 rogo, sumptui ne parcas vlla in te, qua ad valetudinem
 opus sit. Scripsi ad Curium, quod dixisses, daret me-
 dico, ipsi puto aliquid dandum esse, quo sit studiosior.
 Innumerabilia tua sunt in me officia domestica, foren-
 sia, vrbara, prouincialia; in re priuata, in publica; in
 studiis, in litteris nostris; omnia vicèris, si, vt spero, te
 validum videro. Ego puto te bellissimè, si rectè erit, cū
 questore Mescinio decursurum, non inhumanus est, te-
 que vt mihi visus est, diligit. Et cūm valetudini tuæ di-
 ligentissimè consuleris, tum, mi Tiro, consulito, nauiga-
 rioni, nulla in re iam te festinare volo, nihil laboro, ni-
 si vt saluus sis. Sic habeto, mi Tiro, neminem esse, qui me
 amet, quin idem te amet; & cūm tua, & mea maximè
 interest te valere, tum multis est curæ: adhuc, dū mihi
 nullo loco deesse vis, nunquam te confirmare potuisti.
 nunc te nihil impedit; omnia depone; corpori ferui.
 Quantam diligentiam in valetudinem tuam contuleris,
 tanti me fieri à te iudicabo. Vale mi Tiro, vale. Vale
 & salue. Lepra tibi salutem dicit, & omnes, Vale. VII.
 Id. Nou. Leucade,

LIBER III.

29

ARGVMENTVM.

Commendat A. Trebonio, amicum suum, splendidum equitem Romanum.

M. T. CICERO P. LENTVLO PROCONSVLI S. D.

I.

I.

3.

Avlo Trebonio, qui in tua prouincia magna negotia, & ampla, & expedita habet multos, annos vtor valdè familiariter. Is cū antea semper, & suo splendore, & nostra, cæterorumque amicorum commendatione gratiosissimus in prouincia fuit, tum hoc tempore propter tuum in me amorem, nostramque necessitudinem vehementer confidit, his meis litteris se apud te gratiosum fore. Quæ ne spes eum fallat, vehementer te rogo, commendoque tibi eius omnia negotia, libertos, procuratores, familiam: imprimisque vt, quæ T. Appius de eius re decreuit, ea comprobas: omnibusque rebus eum ita tractes, vt intelligat meam commendationem non vulgarem fuisse. Vale.

ARGVMENTVM.

Cum rediret Romam Cicero ex Cilicia, agrum Tironem libertū Patris reliquit: quem rogat, vt valetudinē curet.

TVLLIVS ET CIC. F. ET Q. TIRONI
HVMANISSIMO ET OPTIMO. S.P.D.

II.

16. I.

Vide, quanta sit in te suauitas, duas horas Thyrei fuimus. Xenomenes hospes tam te diligit, quàm si dixerit tecum. Is omnia pollicitus est, quæ tibi essent opus: facturum puto, mihi placebat, si firmior esses, vt te Leucadè deportares, vt tibi te planè confirmares. Videbis quid Curio, quid Lysōni, quid medico placeat. Vo-
lebam

lebam ad te Maiorem remittere; quem, cum meliusculè sibi esset, ad me mitteres; sed cogitavi, vnas litteras Marionè afferre posse me autè crebras expectare. Potes igitur, & facies, si me diligis, vt quotidie sit Acaflus in portu. Multi erūt, quibus rectè litteras dare possis, qui ad me libenter perferant, equidem Patras eūntē neminē prætermittam. Ego omnem spem tui diligenter curandi in Cūrio habeo, nihil potest illo fieri humanius nihil nostri amātius. Et te totum trade, malo te paullo post valētem, quā statim imbecillū videre. Cura igitur nihil aliud, nisi vt valeas cetera ego curabo. Etiam atq; etiam vale. Lucade proficiscens vij. Id. Nouemb.

ARGVMENTVM.

Tota videtur esse cōsolatoria epistola. Consolatur enim Lēzulum ex comparatione temporum suorum, cum in exilium pulsus: ad extremum, & patriam, & dignitatem recuperauerit. Et breuis est epistola, quia Pollio ad Lentulum ibat, omnia narraturus.

M. T. CICERO P. LENTULO PROCOS. S.

III.

I. 6.

Quæ gerantur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotijs nō interfuit solū, sed, & præfuit. Me in summo dolore, quem in tuis rebus capio maximè scilicet consolatur spes, quod valdè suspicor fore, vt infringatur hominum improbitas, & consilii tuorum amicorum, & ipsa die, quæ debiliter cogitationes, & inimicorum, & proditorum. Facile secundo loco me consolatur recordatio meorum temporum, quorum imaginem video in rebus tuis. Nam etsi minore in te violatur tua dignitas, quam mea salus afflicta sit, tamen est tanta similitudo, vt sperem te mihi ignoscere, si ea non timeam, quæ ne tu quidem vnquam timenda duxisti. Sed præsta te eum, qui mihi a tenaris, vt Græci dicunt, vngu-

guiculis es cognitus. Illustrabit (ut hi crede) tuam amplitudinem hominum iniuria. A me omnia summa in te studia officiaque exspecta, non fallam opinionem tuam. Vale.

ARGUMENTVM.

Gratulatur Cuvioni, quòd, & Rome non sit, ubi multa contra Remp. committuntur & ibi sit, ubi ex rectè factis magnam laudem consequatur: postremò eum ad suscipiendam Remp. hortatur.

M. T. CICERO CVRIONI S. P. D.

IV. I. 5.

HÆc negotia quomodo se habeant, ne epistola quidè audeo narrare tibi. Etsi ubicunque (ut scripsi ad te antea) in eadem es nauis: tamen quod abes, gratulor, vel quia nò vides ea, quæ nos, vel quod excelso, & illustri loco sit laus tua, in plurimorum, & sociorum, & ciuù conspectu: quæ ad nos nec obscuro, nec vario sermone, sed, & clarissima, & vna omnium voce perfertur. Vnum illud nescio, gratulerne tibi, an timeam, quod mirabilis est expectatio reditus tui: non quòd verear, ne tua virtus opinionum hominum non respondeat, sed me hercule, ne, cum veneris, non habeas iam, quod cures: ita sunt omnia debilitata iam, & propè extincta. Sed hæc ipsa nescio rectè ne sint litteris commissa, quare cœtera cognosces ex alijs. Tu tamen siue habes aliquam spem de Rep. siue desperas, ea para, meditare, cogita, quæ esse in eo ciue, ac viro debent, qui sit Remp. afflitam, & oppressam miseris temporibus, ac perditis moribus, in veterem dignitatem, ac libertatem iudicaturus. Vale.

ARGUMENTVM.

Narrat, se diligentiam adhibuisse, ne Sextio succederetur: describit de domo à se emptam.

B

M. T.

M. T. CICERO S. D. P. SEXTIO.

L. F. PROCVÆST.

V. 5. 6.

CUM ad me Decius librarius tuus venisset, egissetque mecum, ut operam darem, ne tibi hoc tempore succederetur: quamquam illum hominem frugi, & tibi amicum existimabam: tamen quod memoria tenebam, cuiusmodi ad me litteras antea misisses, non satis credidi homini prudenti tam valdè esse mutatam voluntatem tuam, sed posteaquam, & Cornelia tua Terentiam conuenit, & ego cum Q. Cornelio locutus sum: adhibui diligentiam, quotiescumque senatus fuit, ut adessem: plurimumque in eo negotij habui, ut Q. Fufium Tribunum plebis, & cæteros, ad quos tu scripseras, cogerem mihi potius credere, quam tuis litteris. Omnino res tota in mensem Ianuarium reiecta erat, sed facillè obtinebatur. Ego, tua gratulatione commotus, quod ad me pridem scripseras, velle te bene euenire, quod de Crasso domum emissem: emi eam ipsam domum tricies quinquies aliquanto post tuam gratulationem. Itaque nunc me scio tantum habere æris alieni, ut cupiam coniurare, si quis me recipiat: sed partim odio inducti me excludunt, & apertè vindicem coniurationis oderunt: partim non credunt, & à me insidias metuunt, nec putant ei nummos deesse posse, qui ex obsidione senatores exemerit, omnino semissibus magna copia est. Ego autem meis rebus gestis hoc sum assecutus, ut bonum nomen existimer. Domum tuam, atque ædificationem omnem perspexi, & vehementer probavi. Antonium, etsi eius in me officia omnes desiderant, tamen in senatu grauissimè, ac diligentissimè defendi, senatumque vehementer oratione mea, atque auctoritate commouì. Tu ad me velim litteras crebrius mittas. Vale.

ARGUMENTVM.

Lepidum quasi molli brachio obiurgat, quia summis honoribus à senatu ornatus, gratiarum agendarum officium neglexerat cum pacem inter Antonium, & bonos ciues conciliante cupientem hortatur, ne se interponat.

M. T. CICERO M. LEPIDO S. D.

VI. 10. 27.

Quod mihi pro mea summa erga te beneuolentia magna curæ est, ut quâ amplissima dignitate sis morte tui te senatui gratias non egisse, cum esses ab eo ordine ornatus summis honoribus. Pacis inter ciues conciliandæ cupidum esse lætor, pacem eam si à seruitute seuiugis cõsules, & Reip. & dignitati tuæ: si ista pax perditum hominem in possessionem impotentissimi dominatus restitutura est; hoc animo scito esse omnes sanos, ut mortem seruituti anteponant. Itaque sapientius meo quidem iudicio, facies, si te in istam pacificationem non interpones quæ neque senatui, neque populo, neque cuiquam bono probatur. Sed hæc audies ex alijs, aut certior fies litteris. Tu pro tua prouidentia, quid optimum factu sit, videbis.

ARGUMENTVM.

Breuis est epistola, sed perfecta commendationis exemplum.

M. T. CICERO T. FURFANIO.

PROCOS. S. D.

VII. 6. 9.

CVM A. Cæcina tanta mihi familiaritas, consuetudoque semper fuit, ut nulla maior esse possit, nam & patre eius claro homine, & forti viro plurimum usi sumus, & hunc a puero, quod, & spem mihi magnam afferebat summæ probitatis, summæque eloquentiæ: & viuebat mecum coniunctissimè, non solum officijs amicitia, sed etiam studijs cõmunibus, sic semper dilexi, ut non illo cum homine coniunctius uiuerem. Nihil attinet,

me plura scribere, quàm mihi necesse sit eius salutem, & fortunas, quibuscunque rebus possim, tueri, vides. Reliquum est, vt, cum cognorim pluribus rebus, quid tu, & de bonorum fortuna, & reip. calamitatibus sentires, nihil à te petam, nisi vt eam voluntatem, quam tua sponte erga Cæcinam habiturus esses, tantus eumulus accedat commendatione mea, quanti me à te fieri intelligo. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

ARGVMENTVM.

Scribit de suo studio erga salutem Ampij exulantis; bonamque spem habere iubet.

CICERO AMPIO BALEO S.

VIII. 10. 29.

DE meo studio erga salutem, & incolumitatem tuam credo te cognosse ex litteris tuorū: quibus me cumulatissime satis fecisse certò scio. Nec ijs concedo, quàm sunt singulari in te benevolentia, vt te saluum malint, quàm ego. Illi mihi necesse est cōcedant, vt tibi plus quàm ipsi, hoc tempore prodesse possim, quod quidem nec destiti facere, nec desistā, & iam in maxima re feci, & fundamēta ieci salutis tuæ. Tu fac bono animo, magnoq; sis, meque tibi nulla in re defuturum esse confidas. Prid. Non. Quintileis. Vale.

ARGVMENTVM.

Gratias agit, & suo, & Pompeij nomine de Luceio benignissimè tractato, eundemque denuo commendat.

M. CIC. L. CVLLEOLO S. D.

IX. 13. 41.

QVÆ fecisti L. Luceij causa, scire te planè volo, te homini gratissimo commodasse, & cum ipsi, quæ fecisti, pergrata sunt, tum Pompeius, quotiescunque me videt (videt autem sæpissimè) gratias tibi agit singulares, addo etiam illud, quod tibi iucundissimum esse certò scio

tò scio, me ipsum ex tua erga Lucciū benignitate, maxima voluptate affici. Quod superest, quamquam mihi non est dubium, quin cum antea nostra causa nunc iam tua constantiæ gratia mansurus sis in eadem ista liberalitate; tamen abs te vehementer etiam atque etiam peto, ut ea, quæ initio ostendisti, deindeque fecisti, etiã ad exitū auferri, & cumulari per te velis, id, & Luccio & Pompeio valde gratū fore, te; apud eos præclare positurum, confirmo, & spondeo. De rep. deque his negotijs, cogitationibusque nostris perscripseram ad te diligenter paucis antè diebus, easque litteras dederam pueris tuis. Vale.

ARGVMENTVM.

Patit à Thermo, et Anneium, legatum suum remittat; et in quo in negotio suo commendat.

CIC. THERMO PROPÆT. S.

X. 13. 57.

QVO magis quotidie ex litteris, nuntiisque bellum magnum esse in Syria cognosco, eò vehemènius à te pro nostra necessitudine contendo, ut mihi M. Anneium legatum primo quoque tempore remittas, nam eius opera, consilio, scientia rei militaris vel maximè intelligo me, & rep. adiuuari posse. Quod nisi tantæ res eius ageretur, nec ipse adduci potuisset, ut à me discederet: neque ego, ut eum à me dimitterem, Ego in Ciliciam proficisci cogito circiter kalend. Maias, antè eam diem Anneius ad me redeat, oportet. Illud quod tecum, & coram, & per litteras diligentissimè egi, id, & nunc etiam atque etiam rogo, curæ tibi sit, ut suum negotium, quod habet cū populo Sardonio, pro causæ veritate, & pro sua dignitate cōficiat, intellexi ex tua oratione cū tecū Ephesi locutus sum, te ipsius Anneij causa omnia vele: sed tamen sic velim existimes, te mihi nihil gratius facere posse, quàm si intellexero per te istū ipsū negotium

xium ex sententia consecisse. Idque quam primum vt efficias, te etiam atque etiam rogo. Vale.

ARGUMENTVM.

Commendat Aulanum Flaccum.

M. CICERO T. TILIO T. P. LEGATO S. D.

XI.

13. 77.

ET si non dubito, quin apud te mea cōmendatio prima satis valeat: tamen obsequor homini familiarissimo C. Aulano Flacco; cuius caussa omnia tum cupio, tum me hercule etiam debeo, de quo, & præsens tecum egi diligenter, cum tu mihi humanissime respondisti: & scripsi ad te accuratè antea, sed putat interesse sua, me ad te quā sepius scribere. Quare mihi ignoscas, si illius voluntati obtēperans, minus videbor meminisse cōsuetū tuæ. A te idem illud peto, vt de loco, quo deportet frumētū, & de tēpore Aulano commodes. Quorum vtique per eundem me obtinuit trienniū, dum Pompeius isti negotio præsuit. Summa est, in quo mihi gratissimum facere possis, si curaris vt Aulanus, quādo se à me amari putat, me à te amari sciat, erit id mihi pergratum. Vale.

ARGUMENTVM.

Petit, vt Democritum Sicyonium in suam fidem recipiat.

M. CIC. ALLIENO PROCOS. S.

XII.

13. 78.

Democritus Sicyonius non solum hospes meus est, sed etiam quod non multis contingit, Græcis præsertim, valdè familiaris, est enim in eo summa probitas; summa virtus, summa in hospites liberalitas, & obseruantia, meque præ ceteris, & colit, & obseruat, & diligit: cum tu non modò suorum ciuium, verum etiam pæne Achææ principem cognosces, huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio, & munio, cognitum per te ipsum, quæ tua natura est, dignum

gnum tua amicitia atque hospitio iudicabis. Peto igitur a te vt his litteris lectis, recipias eum in tuam fidē; polliceare omnia te facturum mea caussa. De reliquo, si, id quod confido fore, dignum eum tua amicitia, hospitioque cognoueris, peto, vt eum cōplectare, diligas, in tuis habeas, erit id mihi maiorem in modum gratum. Vale.

ARGVMENTVM.

Gratulatur de reditu in patriam impetrato: hortatur, vt praterita ex animo doleat, dignitatisque recuperationem rei familiaris iactura anteponat.

M. T. CICERO TREBIANO S. D.

XIII.

6. II.

Dolabellam antea tantummodo diligebam: obligatus ei nihil eram, nec enim acciderat mihi opus esse: & ille mihi debebat, quod non defuerat eius periculis. Nunc tanto sum deuietus eius beneficio, quod, & antea in re, & hoc tempore in salute tua cumulatissime mihi satisfecit, vt nemini plus debeam. Qua in re tibi gratulor ita vehementer, vt te quoque mihi gratulari, quam gratias agere malim, alterum omnino non desidero, alterum verò facere poteris. Quod reliquum est, quando tibi virtus, & dignitas tua reditum ad tuos aperuit, est tuæ sapientiæ, magnitudinisq; animi, quid amiseris, obliuisci, quid recuperaris, cogitare. Viues cum tuis, viues nobiscum. Plus acquisuisti dignitatis, quam amisti rei familiaris, quæ ipsa tum esset iucundior, si vlla res esset publica. Vestorius noster familiaris ad me scripsit, te mihi maximas gratias agere. Hæc prædicatio tua mihi valde grata est: eaq; te vti facile patior, cum apud alios, tum me hercule apud Sironem, nostrum amicum. Quæ enim facimus, ea prudentissimo cuique maxime probata esse volumus. Te cupio videre quam primùm. Vale.

ARGUMENTVM.

Mirum declarat desiderium cum Bithynice viuendi; & dicit, se esse illi amore coniunctissimum.

CIC. BITHYNICO S. D.

XIV. 6. 17.

Cum cæterarum rerum causa cupio esse aliquando remp. constitutam: tunc velim mihi credas, accidere, id etiam, quo magis expertum promissum tuum, quo in litteris ueris, scribis enim si ita sit, te mecum esse victurum. Gratissima mihi tua voluntas est: facis nihil alienum necessitudine nostra, iudicijque patris tui de me, summi viri, nam sic habeto, beneficiorum magnitudine eos, qui temporibus valuerunt, aut valeant, coniunctiores tecum esse, quam me necessitudine neminem. Quamobrem grata mihi est, & memoria tua nostræ coniunctionis, & eius etiam augendæ voluntas. Vale.

ARGUMENTVM.

Monet Toranium, ut in Sicilia commoretur; quoad scire possit, quid sibi agendum sit, clausula consolationis nescio quid continet.

CICERO TORANIO S. D.

XV. 6. 20.

Dederam triduo ante pueris Cn. Plancij litteras ad te; eo nunc ero breuior: teque ut ante consolabar, hoc tempore monebo. Nihil puto tibi esse utilius, quam ibidem opperiri, quod scire possis, quid tibi agendum sit. Nam præter nauigationis longæ, & hiemalis, & minime portuosæ periculum, quod vitaueris; ne illud quidem negligendum, quamuis subito, cum certi aliquid audieris, te istinc posse proficisci: nihil est præterea, cur aduenientibus te offerre gestias. Multa præterea metuo, quæ cum Chilone nostro communicauim. Quid multa? loco opportuniore in his malis nullo esse potuisti, ex quo te puo-

te quocunque opus erit, facillimè, & expeditissime con-
feras. Quod si recipiet ille se, aderis: sin (quoniam mul-
ta accidere possunt), aliqua res eum vel impediet, vel mo-
rabitur, tu ibi eris, vbi omnia scire possis hoc mihi prorsus
valde placet. De reliquo vt te sepe per litteras horta-
tus sũ, ita velim tibi persuades, te in hac caussa nihil ha-
bere, quod timendum sit, præter communem casũ ciuita-
tis, qui etsi est grauissimus, tamẽ ita viximus, & id ætatis
iam sumus, vt omnia, quæ non nostra culpa nobis accideret
fortiter ferre debeamus. Hic tui omnes valent, summaq;
pietate te desiderant, & diligunt, & colunt. Tu, & cura,
vt valeas, & te istinc ne temere commoueas.

ARGVMENTVM.

*Trebatium, desiderium vrbis vix ferentem hortatur, vt
vrbis, urbanitatisque memoriam, quasi quasdam ineptias,
abijciat, & de prouincia, quò se contulerat, tum spe benefi-
ciorum; tum constantia causa cogitet.*

CICERO C. TREBATIO S. D.

XVI.

7. 6.

IN omnibus meis epistolis, quas ad Cæsare aut ad Bal-
bum mitto legitime quædam est accessio commeda-
tionis tuæ, nec ea vulgaris, sed cũ aliquo insigni iudicio
meæ erga te beneuolentiæ. Tu modo ineptias istas, & desi-
deria vrbis, & urbanitatis depone: & quo consilio profes-
sus es, id assiduitate, & virtute cõsequere. Hoc tibi tam
ignoscemus nos amici, quàm ignouerunt Medæ, quæ Co-
rinthi arcẽ altã habebat, matronæ opulentæ optimates,
quibus illa manibus gypsarissimis persuasit, ne sibi illæ
vitio verterent, quòd abesset à patria. NAM MVLTISUÆ
rem bene gessere, & publicam, patria procul. Multi do-
mi qui ætatem egerunt propterea sunt improbari. Quo
in numero tu certè fuisses, nisi te extrusissemus. Sed
plura scribemus alias. Tu qui ceteris cauere didicisti, in
Britannia nũ ab esse darijs decipias caueto: & quan-

po Medeam agere cœpi, illud semper memêto, Qui ipse sibi sapiens prodesse nequit, ne quidquam sapit. Cura vt valeas.

ARGVMENTVM.

Familiariter, & iocosè Trebatium reprehendit, qui litteras nulla; miserat.

CICERO TREBATIO S. D.

XVII.

7. 14.

CHrysippus Vettius Cyri architecti libertus, fecit, vt te ne non immemorem putarem mei; salutem enim verbis tuis mihi nũtiavit. Valdè iam lautus es, qui graue litteras ad me dare, homini præsertim propè domestico. Quòd si scribere oblitus es, minus multi iã te aduocato causa cadet, sin nostri oblitus es, dabo operã, vt istuc veniam antè, quàm planè ex animo tuo effluã, sin æstiuorũ timor te debilitat, aliquid excogita, vt fecisti de Eritannia. Illud quidem perlibenter audiui ex eodem Chrysippo, te esse Cæsari familiarem. Sed me hercule malle, id quòd erat æquius, de eius rebus ex tuis litteris quam sæpissimè cognoscere. Quòd certè ita fieret, si tu maluisses benevolentia, quam litium iura perdiscere. Sed hæc iocati sumus, & tuo more, non nihil etiam nostro. Te valdè amamus, nosque à te amari tum volumus, tum etiam confidimus. Vale.

ARGVMENTVM.

Inuitat eum ad officia mutua, & in urbem vt redeat, rogat veteris urbanitatis retinenda causa.

CICERO CVRIO S. D.

XVIII.

7. 31.

Facile perspexi ex tuis litteris, quod semper studui, & me à te plurimi fieri, & te intelligere, quàm mihi carus esses. Quod quando vterque nostrum consecutus est, reliquum est, vt officijs certemus inter nos, quibus æquo animo, vel vincam te, vel vincat abs te. Acilio non fuisse

fuisse necesse meas dari litteras facile patior. Sulpicij tibi operam intelligo ex tuis litteris non multum opus fuisse. propter res tuas ita contractas, ut, quemadmodum scribis nec caput, nec pedes. Equidem vellem, uti pedes haberet ut aliquando redires. Vides enim exaruisse iam vterem urbanitatem; ut Pomponius noster suo iure possit dicere, nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam. Ergo is tibi, nos ei succedimus. Veni igitur quaeso, ne tantum semen urbanitatis una cum Rep. intereat. Vale.

ARGUMENTVM.

Agris diuidendis praefici Planco cupiebat, ad militum gratiarum colligendam; de ea re Cicero respondet.

CICERO PLANCO.

10. 22.

IN te, & in collega omnis spes est, dijs approbantibus: concordia vestra, quae Senatui declarata litteris vestris est, mirifice, & lenatus, & cuncta ciuitas delectata est. Quod ad me scripseras de re agraria: si consultus senatus esset, ut quisque de te honorificentissimam sententiam dixisset, eam secutus essem, qui certe ego fuisset: sed propter tarditatem sententiarum, moramque rerum, cum ea, quae consulebantur, ad exitum non peruenirent, commodissimum mihi, Plancoque fratri visum est, uti eo, quod ne nostro arbitratu componeretur, quis fuerit impedimento, arbitror te ex Planci litteris cognouisse. Sed siue in S. C. siue in ceteris rebus desideras aliquid: sic tibi persuade, tantam esse apud omnes bonos tui charitatem, ut nullum genus amplissimae dignitatis excogitari possit, quod tibi non paratum sit. Litteras tuas vehementer exspecto, & quidem tales, quales maxime opto. Vale.

ARGUMENTVM.

Gratulatur Dolabella de Baiarum salubritate, & orationem Deiotaro rege ad Caesarem habitam mittit.

EPISTOL. SELECT.
CICERO DOLABELLÆ S. D.

XX. 9. 12.

Gratulor Baijs nostris, si quidem, vt scribis salubres
reperere factæ sūt: nisi fortè te amant, & tibi asētia-
tur, & tamdiu, dum tu ades, sunt oblitæ sui: quod qui-
dem si ita est, minimè miror, cælum etiam, & terras vim
suam; si tibi ita conueniat, dimittere. Oratiunculam pro
Deiotaro, quam requirebas, habebam mecum: quod non
putaram. Itaque etiam tibi misi; velim sic legas, vt causam
tenuem, & inopem, nec scripture magnopere dignam;
sed ego hospiti veteri, & amico munusculû mitrere vo-
lui leuidensæ, crasso filo, cuiusmodi ipsius solent esse mu-
nera. Tu velim animo sapienti, fortique sis, vt tua mode-
ratio, & grauitas, aliorum infamet iniuriam. Vale.

ARGVMENTVM.

*Cum scripsisset Patus, Balbum tenuiculo apparatus fuisse
contentû, ioci materiam inde arripit Cicero; idque eum arguit
analitiosè scripsisse, ne maiorem apparatus ipse requireret.*

CIC. PAPIRIO PÆTO S. D.

XXI. 9. 19.

TAmen à malitia non discedis, tenuiculo apparatus
significas Balbû fuisse contentû. Hoc videris dice-
re, cum reges tam sint continentes, multò magis consu-
lares esse oportere. Nescis me ab illo omnia expiscatû:
recta eum à porta domum meam venisse, neque hoc ad-
miror, quòd non ad tuam potius, sed illud, quòd nec ad
suam, ego autè tribus primis verbis. Quid noster Patus?
At ille, adiurans: nusquam se vnquam libentius. Hoc si
verbis assecutus es, aures ad te assera non minùs elegan-
tes autè obsonio; peto à te, ne pluris esse Balbos, quàm
disertos putes. Me quotidie aliud ex alio impedit. Sed, si
me expediero, vt in ista loca venire possim, non commit-
tam, vt te sero à me tertiore factum putes. Vale.

LIBER III.
ARGUMENTVM.

43

*Scribit in S. C. in suam sententiam facto ad augendam
Planco dignitatem; hortaturque ut Antoniani belli reliq;
quias conficiat.*

CICERO PLANCO IMP. COS. DES.

XXII. 10. 13.

VT primum potestas data est augendę dignitatis tuę
nihil prætermisi in te ornando, quod positum esset
aut in præmio virtutis, aut in honore verborum, id ex ip-
so S. C. poteris cognoscere, ita enim est prescriptum, ut
à me descripto dicta sententia est, quam senatus frequēs
fecutus est summo studio magnoque consensu. Ego quā-
quam ex tuis litteris, quas mihi misisti perspexerā, te ma-
gis iudicio bonorum: quā in signibus glorię delectari;
tamen considerandum nobis existimaui, etiamsi tu nihil
postulares, quantum à repub. deberetur. Tu contexes ex-
trema cum primis, qui enim M. Antonium oppresserit, is
bellum confecerit. Itaque Homerus non Aiacem, nec
Achillem, sed Vlystem appellauit. *πταλὶ τρυφῶν*. Vale.

ARGUMENTVM.

*Officium Planco in actione gratiarum sibi fuisse gratissi-
mum fatetur; hortaturque ut ad esingendas belli reliquias
omni studio incumbat.*

CICERO PLANCO IMP.

XXIII. 10. 19.

Quamquam gratiarum actionem à te non desiderabā,
cum te re ipsa atq; animo scirem esse gratissimum
tamen (fatendum est enim) fuit ea mihi periucunda,
sic enim vidi quasi ea, quę oculis cernuntur, me à te ama-
ri. Dices, Quid antea? Semper quidem, sed nunquam
illustrius. Litterę tuę mirabiliter gratę sunt senatui,
cum rebus ipsis, quę erant grauissimę, & maximè fortis-
simi apini, summiq; consilij; tum etiam grauitate sen-
tentia-

B 7

centia-

rentiarum atq; verborum. Sed mi Plance incumbere, ut belli extrema perficias, in hoc erit sūma, & gratia: & gloria Cupi omnia reip. causa: sed me hercule in ea cōseruāda iam defatigatus, non multò plus faueo patriæ, quàm tuæ gloriæ, cuius maximam facultatē tibi dii immortales. ut spero dedere: quam complectare obsecro, qui enim Antonium oppresserit, is hoc teterrimum bellum, periculosissimumque confecerit. Vale.

A R G V M E N T V M.

Petit, ut de Lepidi fide significet, utrū Reip. an secum Antonio coniunxerit, & hortatur ad belli reliquias opprimēdas

CICERO PLANCO.

XXIV.

10. 20.

ITA erant omnia, quæ istinc afferebantur, incerta, ut quid ad te scriberem, non occurreret, modò enim quæ vellemus, de Lepido: modò contra nuntiabantur. De te ramen constans fama, nec decipi posse, nec vinci: quorum alterius fortuna partem habet quandam, alterum proprium est prudentiæ tuæ. Sed accepi litteras à collega tuo, datas Idib. Maij: in quibus erat scriptum, te ad se scripsisse, à Lepido non recipi Antonium: quod erit certius, si tu ad nos idem scripseris, sed minus audes fortasse propter inanem lætitiā litterarum superiorum, verum ut errare mi Plance potuisti (quis enim id effugerit) sic decipi te non potuisse, quis non videt? Nunc verò etiam erroris causa sublata est, culpa illa BIS AD EVNDEM, vulgari reprehensa prouerbio est. Sin, ut scripsisti ad collegam, ita se res habet, omni cura liberati sumus: nec tamè erimus prius, quam ita esse, tu nos feceris certiores. Mea quidem, ut ad te sæpius scripsi, hæc sententia est: Qui reliquias huius belli oppresserit, eum totius belli connectorem fore: quem te, & opto esse: & confido futurum studia mea erga te, quibus certè nulla
esse

esse maiora optuerunt tibi tam grata esse, quam ego putavi fore minimè micor, vehementerq; letor, quæ quidem tu, si rectè istic erit, maiora, & grauiora cognouices. IV. ka, Iunias.

ARGVMENTVM.

Petit ut exactionem pecunia, quam Straboni Cornelius debebat pro potestate, imperioque curet.

M. T. CICERO BRVTO S. D.

XXV. 13. 14.

LVcio Titio Strabone, equite Rom. in primis honesto, & ornato, familiarissimè vtor, Omnia mihi cū eo intercedūt iura summæ necessitudinis. Huic in tua prouincia pecuniam debet P. Cornelius. Ea res à Volcario, qui Romæ ius dicit, reiecta in Galliâ est. Peto à te hoc diligentiùs, quàm si mea res esset: quo est honestiùs de amicorum pecunia laborare, quam de sua, vt negotiū conficiendum cures, ipse suscipias, transfigas, operamq; des, quod tibi æquum & rectum videbitur, vt quam commodissima conditione libertus Strabonis, qui eius rei causa missus est negotiū conficiat, ad nummosq; perueniat. Id, & mihi gratissimum erit, & tu ipse L. Titium cognosces amicitia tua dignissimum quod vt tibi curæ sit, vt omnia solèt esse, quæ me velle scis, te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

ARGVMENTVM.

Domum, & rem familiarem M. Æmilij, maximeq; C. Ammonium, libertum eius commendat.

M. CIC. SER. SVLPITIO. S.

XXVI. 13. 21.

MARCVS Æmilij Avianus ab ineuntè adolescentia me obseruauit, semperq; dilexit, vir cū bonus, tum perhumanus, & in omni genere officij diligentissimus; quem si arbitraret esse Sicyone, & nisi audirem ibi eum etiam nunc; vbi ego reliqui Cibræ commorari

nihil esset necesse plura me ad te de eo scribere, perfectè enim ipse profecto suis moribus suaq; humanitate, vt sine cuiusquam cōmédatione diligeretur abs te non minus, quàm, & à me, & à cæteris suis familiaribus. Sed cū illum abesse putem, commendo tibi maiorem in modum domum eius, quæ est Sicyone, remq; familiarem, maximè C. Auianum Ammonium, libertum eius; quem quidem tibi etiam suo nomine commendo. Nam cū propterea mihi est probatus, quòd est in patronum suum officio, & fide singulari: tum etiam quòd in me ipsum magna officia contulit, mihiq; molestissimis meis temporibus fideliter beneuoleque præsto fuit, vt si à me manumissus esset. Itaque peto a te, vt eū, & in patroni eius negotio sic tuare vt eius procuratorem, quem tibi commèdo: & ipsum suo nomine diligas, habeasque in numero tuorum. Hominem prudentem, & officiosum cognosces, & dignum qui à te diligatur. Vale.

ARGUMENTVM.

T. Manlium suo Varronisq; nomine commendat.

M. CIC. SER. SVLPITIO S.

XXVII. 13. 22.

Titum Manlium, qui negotiatur Thespijs, vehementer diligo, nam, & semper me coluit, diligētissimeque obseruauit, & à studijs nostris non abhorret. Accedit eò, quòd Varro Murena magnopere eius caussa vult omnia, qui ita existimauit, et si suis litteris, quibus tibi Manlium commendabat, valdè consideret: tamen mea commendatione aliquid accessions fore. Me quidē cum Manlij familiaritas, tum Varronis studium commouit, vt ad te quàm accuratissimè scriberem. Gratiissimum igitur mihi feceris, si huic commendationi meæ tātum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum, id est, si T. Manlium quam maximè, quibuscumque rebus honestè, ac pro tua dignitate poteris, iuueris, atque ornaueris. Ex ipsius

præterea gratissimis, & humanissimis moribus confirmo tibi, eum te, quem soles fructum à bonorum virorum officijs exspectare, esse capturum. Vale.

ARGUMENTVM.

Commendat M. Lenium studiosè admodum.

M. CICERO P. SILIO PROPRÆT. S. D.

XXVIII.

13. 63.

Non putauî fieri posse, ut mihi verba deesset: sed tamen in C. Lenio commendando defuit. Itaque tibi exponam paucis uerbis, ita tamen, ut planè perspicere possis uoluntatè meam. Incredibile est quanti faciamus & ego, & frater meus, qui mihi carissimus est, C. Lenium, id sit cum plurimis eius officijs, tum summa probitate, & singulari modestia. Eum ego à me inuitissimus dimisi, cum propter familiaritatem, & consuetudinis suauitatè tum quòd consilio eius fideli, ac bono libèter utebar, sed uereor ne iam mihi superesse uerba putes, quæ dixeram de futura. Commendo tibi hominem, sicut intelligis, me eum, de quo ea supra scripserim, debere commendare: à teq; uehementer etiam atque etiam peto, ut, quod habet in tua prouincia negotij, expedias; quod tibi uidebitur rectè esse ipsi dicas, hominè facillimum, liberalissimūq; cognoscas. Itaque te rogo, ut eum solutum, liberum, confectis eius negotijs, per te quam primum ad me remittas. Id mihi, fratrique meo gratissimum feceris. Vale.

ARGUMENTVM.

Commendat Andronem Artemonis filium Laodicensem.

M. CICERO P. SERVILIO S. D.

XXIX.

13. 67.

EX prouincià mea Siciliensi, cui scis *ῥοιῆς Σικυωνῆς* Asiaticas attributas fuisse, nullo sum familiarius usus, quàm Androne, Artemonis filio, Laodicensi, eumque habui in ea ciuitate tum hospitem, tum uehementer ad meam uitæ rationem, & consuetudinem accom-

moda-

modatum, quem quidem multo etiam pluris posteaquam deceffi, facere cœpi, quod multis rebus expertus sū gratum hōinem, meique memorem. Itaque eum Romæ libentissimè vidi, nō enim te fugit, qui plurimis in ista provincia benignè fecisti, quàm multi grati reperiantur. Hęc propterea scripsi, vt, & me nō sine causā laborare intelligeres, & vt tu ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. Feceris igitur mihi gratissimum, si ei declararis quāti me facias, id est, si receperis eū in fidem tuam, & quibuscunque rebus honestè, ac sine molestia tua poteris, adiuueris. Hoc mihi vehementer erit gratum, idq; vt facias, te etiā atque etiam rogo. Vale.

ARGUMENTVM.

Significat quā sibi gratum fuerit cursum illius navigationis cognoscere, petit vt de statu provincie institutisq; suis scribat, postremò suum officium ad omnia pollicetur.

M. CICERO P. SERVILIO ISAVRICO
PROCOS. COLLEGÆ S. D.

XXX. 13. 68.

GRATÆ mihi vehementer tuæ litteræ fuerunt, ex quibus cognoui cursus navigationum tuarum, significabas enim memoriam tuam nostræ necessitudinis, qua mihi nihil poterat esse iucundius, Quod reliquum est multò etiam erit gratius si ad me de repub. id est, de statu provincie, de institutis tuis familiariter scribes, quæ, quamquam ex multis pro tua caritate audiam, tamen libentissimè ex tuis litteris cognoscam. Ego ad te de rep. summa quod sentiam, non sæpè scribam, propter periculum eiusmodi litterarum. Quid agatur autem, scribam sæpius sperare tamen videor, Cæsari collegæ nostro fore curæ, & esse, vt habeamus aliquam remp. cuius consilijs magni referebat te interesse. Sed si tibi vtilius est, id est gloriosius, Asiæ præesse, & istam partē reip. malè affectam tueri: mihi quoque idem, quod tibi, & laudi tuæ
pro;

profuturum est, optatius debet esse, Ego, quæ ad tuam dignitatem pertinere arbitrabor, summo studio diligentiaque curabo: in primisq; tuebor omni obseruantia clarissimum virum patrem tuum: quod, & pro vetustate necessitudinis, & pro beneficijs vestris, & pro dignitate ipsius facere debeo. Vale.

ARGVMENTVM.

Petit ut C. Curtium in fidem recipiat, habeatque in numero suorum.

M. CICERO P. SERVILIO COLLEGÆ S. D.

XXXI. 13 69.

C. Curtius, Mithres, est ille quidem, ut scis libertus Posthumi familiarissimi mei: sed me colit, & obseruat æquè atq; illum ipsum patronum suum. Apud eum ego sic Ephesi fui, quotiescunque fui, tamquam domi meæ: multaque acciderunt, in quibus, & benevolentiam eius erga me experiret, & fidem. Itaque si quid aut mihi, aut meorum cui piam in Asia opus est, adhuc scribere cōsueui, huius cū opera, & fide, tum domo, & re vti, tamquam. Hæc ad te eò pluribus scripsi, ut intelligeres me nō vulgariter, nec ambitiosè, sed ut pro homine intimo, ac mihi per necessario scribere. Peto igitur à te, ut in ea cōtrouersia, quæ de fūdo cū quodā Colophonio, & in ceteris rebus, quantum fides tua patietur, quātumque tuo commodō poteris, tantum ei, honoris mei causa commodes. Etsi, ut eius modestiam cognoui, grauis tibi nulla in re erit. Si mea commendatione, & sua probitate assecutus erit, uti de se bene existimes, omnia se adeptum arbitrabitur. Ut igitur eum recipias in fidē tuam, habeasque in numero tuorum, te vehementer atq; etiam rogo. Ego, quæ te velle quæque ad te pertinere arbitrabor, omnia studiosè, diligenterque curabo. Vale.

A R G V M E N T V M.

Exponit, qua fuerit molestiarum causa quoque modo liberatus sit; deinde scribit de sua ad Pompeium navigatione.

M. TVLLIVS TERENCE SVÆ S. D.

XXXII. 14. 7.

OMnes molestias, & sollicitudines, quibus, & te miserimū habui, id quod mihi molestissimū est, Tulliolamque, quæ nobis nostra vita dulcior est, deposui, & eieci; quid causæ autem fuerit, postridie intellexi, quam à vobis discessi. *Χολιδ'ν α' κρητον* noctu, eieci statim ita sum leuatus, vt mihi deus aliquis medicinam fecisse videatur, cui quidem tu deo, quemadmodum soles, piè, & castè satisfacias velim. Nauim sperò nos valde bonam habere, in eam simulatque conscendi, hæc scripsi. Deinde cōscribam ad nostros familiares multas epistolæ: quibus te, & Tulliolam nostram diligentissimè cōmendabo. Cohortarer vos, quò animo fortiore essetis, nisi vos fortiores cognoscerem, quàm quemquam virum. Et tamen, eiusmodi spero negotia esse, vt, & vos istic cōmodissimè sperem esse, & me aliquando cum similibus nostri rep. defensurum. Tu primum valetudinem tuam velim cures; deinde, tibi si videbitur, villis ijs vtare, quæ longissimè aberunt à militibus, fundo Arpinati bene poteris vti cum familia urbana, si annona carior fuerit. Cicero bellissimus tibi salutem plurimā dicit. Etiam atque etiam Vale. Datū VII. Id. Iunij.

A R G V M E N T V M.

Rogat uxorem, & filiam, consulerent, & ipsa, & cum amicis ab vrbe discedant, necne, aduentu Casaris.

TVLLIVS TERENCE ET PATER TVLLIOLE, DVABVS ANIMIS SVIS ET CICERO MATRI ORTIVÆ, ET SVAVISSIMÆ SORORI S. P. D.

XXXIII.

SI vos valetis, nos valemus. Vestrum iam cōsiliū est, non solum meum, quid sit vobis faciendum. Si ille Romam modestè vēturus est, recte in præsētia dōri esse potestis, sin homo amens diripiendam urbem daturus est, vereor, ut Dolabella ipse satis vobis prodesse possit. Etiam illud metuo, ne iam intercludamini, ut cūm velitis exire, non liceat. Reliquum est, quōd ipsæ optime cōsiderabitis, vestri similes feminae sintne Romæ, si enim non sunt, videndum est, ut honestè vos esse possitis. Quomodo cūq; nunc se res habet, modò ut hæc nobis loca tenere liceat, bellissimè vel mecum, vel in nostris prædijs esse poteritis. Etiam illud verèdum est, breui tempore fames in vrbe sit. His de rebus velim cum Pomponio, cūm Camillo, cum quibus vobis videbitur, consideretis; ad summam animo forti sitis. Labienus rem meliorem fecit. adiuuat etiam Piso, quod ab vrbe discedit, & sceleris cōdemnat generum suum. Vos meæ carissimæ animæ, quam sèpissimè ad me scribite, & vos quid agatis, & quid istic agatur. Quintus pater, & filius, & Rufus vobis salutem dicunt valere. VIII. Kal. Quint. Minturnis.

ARGVMENTVM.

Monet uxorem, & filiam, ut maturè considerent, num Roma tutò esse possint, & cum dignitate.

M. T. CIC. TERENTIÆ, ET PATER SVAVISSIMÆ
FILIÆ CICERO MATRI ET SORORI S.D.P.

CONSIDERANDUM vobis etiam atque etiam, animæ meæ, diligenter puto, quid faciatis Romæ nè sitis, an mecum in aliquo tuto loco, id non solum meum cōsiliū est, sed etiam vestrum. Mihi veniunt in mentem hæc, Romæ vos esse tutò posse per Dolabellam, eamque rem posse vobis adiumento esse, si qua vis, aut si quæ
rapinæ

raping fieri ceperint: sed rursus illud me mouet, quod vi-
 deo, omnes bonos abesse Roma, & eos mulieres suas secū
 habere, hæc autem regio, in qua ego sum, nostrorum est
 tum oppidorum, tum etiam prædiorū: vt, & multum ef-
 se mecum, & cum abieritis, comode etiā in nostris præ-
 dijs esse possitis. Mihi planè non satis cōstat adhuc, utri
 sit melius. Vos videte quid aliæ faciant isto loco femine,
 & ne cum velitis, exire non liceat, id velim diligenter e-
 tiam atque etiam vobiscum, & cum amicis consideretis.
 Domus, vt propugnacula, & præfidiū habeat, Philotimo
 dicetis. Et velim tabellarios instituatis certos, vt quoti-
 die aliquas à vobis litteras accipiam. Maximè autem da-
 te operam vt valeatis, si nos vultis valere. VIII. Kal. Feb.
 Formijs.

ARGVMENTVM.

*Commendat studiosè suam existimationem consuli Mar-
 cello in supplicatione decernenda.*

M. CIC. IMP. C. MARCELLO C. F. COS. S. D.
 XXXV. 25. 10.

Quando id accidit, quod mihi maximè fuit opta-
 tum vt omnium Marcellorum, Marcellinorum e-
 iam, (mirificus enim generis, ac nominis vestri fuit erga
 me semper animus) quoniam ergo ita accidit, vt om-
 nium vestrum studio tuus consolatus satisfacere posset;
 in quem meæ res gestæ, lausque, & honor earum potis-
 simum incideret; peto è te id, quod facillimum factū sit,
 non aspernante, vt confido, senatu, vt quàm honorificen-
 tissimum S. C. litteris meis recitatis, faciendum cures. Si
 mihi tecum minus esset, quàm est cum tuis omnibus, alle-
 gare ad te illos, à quibus intelligis me præcipuè diligi.
 Patris tui beneficia in me sūt amplissima, neque enim sa-
 luti meæ, neq; honori amicior quisquam dici potest, fra-
 ter tuus quanti me faciat semperque fecerit, esse hominē
 qui ignoret, arbitror neminē, domus tua denique tota me
 semper

semper omnibus summis officijs prosecuta est: neque verò tu in me diligendo cuiquam concessisti tuorum. Quare à te peto maiorem in modum, vt me per te quam ornatisimum velis esse, meamque, & in supplicatione discernenda, & in ceteris rebus exiltimationem satis tibi esse commendatam putes. Vale.

ARGUMENTVM.

Suum desiderium significat.

TULLIVS ET CICERO MEVS, ET FRATER
ET FRATRIS F. TIRONI SVO S. D.

XXXVI. 16. 3.

PAULLO faciliùs putavi posse me ferre desiderium tuum, sed planè non fero, & quamquam magni ad honorè nostrum interest, quam primùm ad urbem me venire: tamen peccasse mihi videor, qui à te discesserim, sed quia tua voluntas ea videbatur esse, vt prorsus, nisi cõfirmato corpore, nolles nauigare, approbaui tuum consiliù; neq; nunc muto, si tu in eadem es sententia, sin, postea quam cibum cepisti, videris tibi me posse consequi, tuum consiliu est, Marionè ad te eo misi, vt, aut tecum ad me quã primùm veniret: aut, si tu morarereis, statim ad me rediret. Tu autem hoc tibi persuade, si cõmodo valetudinis tuæ fieri possit, nihil me malle, quam te posse mecum, sin intelliges opus esse, se Patris, conualecendi causa, paullum cõmorari, nihil me melle, quam te valere. Si statim nauigas, nos Leucade consequere, sin te cõfirmare vis, & comites, & tēpestates, & nauem idoneam vt habeas, diligenter videbis, Vnum illud mi Tiro, videto, si me amas, ne te Marionis aduentus, & hæ littere moueât. Quod valetudini tuæ maximè conducet si feceris, maximè obtēperaris voluntati meæ. Hæc pro tuo ingenio considera, nos ita desideramus vt amemus amore, vt valētē videamus, hortatur desideriu, vt quã primùm illud igitur potius

Cura ergo potissimum, vt valeas, de tuis innumerabilibus in me officijs erit hoc gratissimum. III. Nonas Novembr. Vale.

ARGUMENTVM.

Iocosa est epistola, & salibus referta: vnum extra iocum, se egisse gratias Lentulo, Ciliciam administranti, de officijs in ipsum.

M. T. CIC. S. D. L. VALERIO IVRISCONSULTO.

XXXVIII.

2. 10.

CVR enim tibi hoc non gratificer, nescio: præsertim cum his temporibus, audacia pro sapientia liceat vti. Léntulo nostro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter. Sed tu velim desinas iam nostris litteris vti, & nos aliquando inuisas, & ibi malis esse, vbi aliquo numero sis; quam istic, vbi solus sapere videre. Quamquam qui istinc nunc veniunt, partim te superbum esse dicunt, quòd nihil respondeas; partim contumeliosum, quòd malè respondeas; Sed iam cupio tecum coram iocari. Quare fac, vt quàm primùm venias: neque in Apuliam tuam accedas: vt possimus te saluum venisse gaudere. Nam illò si veneris, tamquam Vlysses, cognosces tantum neminem. Vale.

LIBER IV.

ARGUMENTVM.

Quattuor partes habet hac epistola: primùm, accusatus à Carione, quòd minas sapere scriberet, excusationem affert cum officij sui commemoratione: deinde, dolorem suum ex illius absentia, & ex eiusdem dignitate latitiam narrat, tertio loco, ad laudem, & virtutem hortatur, postremò, commendat illi suam senectutem.

M. T.

Quamquam me nomine negligentiae suspectum tibi esse doleo: tamen non tam mihi molestum fuit, accursari, abs te officium meum; quam iucundum requiri, praesertim cum in quo accusabar, culpa vacarem, in quo autem desiderare te significabas meas litteras, praeter ferres, perspectum mihi quidem illum, sed tamen, dulcem, & optatum amorem tuum. Equidem neminem praetermissi, quem quidem ad te peruenturum putarem; cui litteras non dederim, etenim quis est tam in scribendo impiger, quam ego? A te vero bis terue ad summum, & eas perbreues accepi. Quare si iniquus es in me iudex, condemuabo eodem ego te crimine, sin me id facere nōles, te mihi aequum praebere debebis. Sed de litteris haecenus, non enim vereor, ne non scribendo te expleam; praesertim si in eo genere studium meum non aspernabere. Ego te absuisse tamdiu a nobis, & doleo, quod carui fructu iucundissimae consuetudinis tuae; & laetor, quod absens omnia cum maxima dignitate es consecutus, quodque in omnibus tuis rebus: meis optatis fortuna respondit. Breue est, quod me tibi praecipere meus incredibilis in te amor cogit. Tanta est expectatio vel animi, vel ingenij tui, ut ego te obsecrare, obtestarique non dubitem, sic ad nos confirmatus revertare, ut, quam expectationem tui concitasti, hanc sustinere, ac tueri possis. Et quoniam meam tantum erga me meritorum memoriam nulla unquam delebit obliuio; te rogo ut memineris: quantecumque tibi accessiones fient, & fortunae, & dignitatis, eas te non potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelissimis atque amantissimis consilijs paruisses. Quare hoc animo in nos esse debebis, ut aetas nostra iam ingrauescens, in amore atque in adolescentia tua conquiescat. Vale.

A R G V M E N T V M.

*Domitium, interitu amicorum dolentem, rogat ut eum
reip. iam satisfecerit, incolumitati suae consulat.*

CICERO DOMITIO S. D.

II. 5. 22.

NON ea res me deterruit, quò minus, posteaquam in Italiam venisti, litteras ad te mitterem, quod tu ad me nullas miseris, sed quia nec quid tibi pollicerer, ipse egens rebus omnibus, nec quid suaderem eum mihi met ipsi consilium deesset, nec, quid consolationis afferrem in tantis malis, reperiebam. Hæc quamquam nihilo meliora sunt, nunc etiam atque etiam multo desperatiora; tamen inanes esse meas litteras, quàm nullas, malui. Ego si te intelligerem plus conatum esse suscipere reip. causa muneris, quàm quantum præstare potuisses tamen quibuscunque rebus possem, ad eam conditionem te viuendi, quæ daretur, quæque esset, hortater. Sed cum consilij tui bene, fortiterque suscepti, eum tibi finem statueris, quem ipsa fortuna terminum nostrarum contentionum esse voluisset, oro, obtestorque te pro nostra vetere coniunctione, ac necessitudine, proque summa mea in te beneuolentia, & tua in me pari, te ut nobis, parenti, coniugi, tuisque omnibus, quibus es, fuisque semper carissimus, saluum conseruet; incolumitati tuæ, tuorumque, qui ex te pendent, consulas; quæ didicisti, quæque ab adolescentia pulcherrimè à sapientissimis viris tradita, memoria, & scientia comprehendisti, ijs hoc tempore vtate; quos coniunctos summa beneuolentia, plurimisque officijs amisisti; eorum desiderium, si non æquo animo, at forti feras. Ego, quid possim nescio, vel potius me parum posse sentio, illud tamen tibi polliceor, me, quæcunque salutis, dignitatisque tuæ conducere arbitrabor, tanto studio esse facturum, quantum semper tu, & studio, & officio in meis rebus fuisti. Hæc meam

meam voluntatem ad matrem tuam optimam feminam, tuque amantissimam detuli. Si quid ad me scripseris, ita faciam, ut te velle intellexero; si tu minus scripseris, ego tamen omnia, quæ tibi vtilia esse arbitrabor, summo studio, diligentiaque curabo. Vale.

ARGUMENTVM.

Gratias agit Sulpicio, quod Æmilium Auianum liber aliter honorificeque tractasset; eundemque deuo commendat, laudat in extremo Sernium suum.

CICERO SER. SULPICIO S. D.

III.

13. 27.

Licet eodem exemplo sæpius tibi huius generis litteras mittam, cum gratias agam, quod meas comendationes tam diligenter obserues, quod feci in alijs, & faciã, video, sæpius, sed tamen nõ parcam operæ, & ut vos soletis in vestris formulis, sic ego in epistolis de eadẽ re alio modo. C. Auianus igitur Ammonius incredibiles mihi gratias per litteras egit, & suo, & Æmilij Auiani patroni sui nomine nec liberalius, nec honorificentius potuisse, tractari, nec se præsentem, nec rem familiare absẽtis patroni sui. Id mihi, cum iucundum est eorum causa, quos ego tibi summa necessitudine, & summa coniunctione adductus commendaueram, quod M. Æmilius vnus est ex meis familiarissimis, atque infimis maximè necessarius, homo, & magnis meis beneficijs deuinctus, & prope omnium, qui mihi aliquid debere videntur, gratissimus; tum multo iucundius, te esse in me tali voluntate, ut plus prois amicis meis, quam ego presẽs fortasse prodessem, credo, quod magis ego dubitare, quid illorũ causa facerem, quam tu quid mea, sed hoc non dubito, quin existimes mihi esse gratam. Illud te rogo, ut illos quoque gratos homines esse putes, quod ita esse tibi promitto, atque confirmo. Quare velim, quidquid habent negotij, des operam, quod

quod commodo tuo fiat, vt te obtinente Acharam, conficiant. Ego cum tuo Seruio, iucundissime coniunctissimeque viuo, magnamque cum ex ingenio eius singularique studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio.

ARGVMENTVM.

Cæcinam in colligendis Asiaticæ negotiationis reliquijs commendat.

M. CICERO P. SERVILIO ISAVRICO.

PROCOS. S. D.

IV. 13. 66.

A. Cæcinam maximè proprium clientè familiæ vestræ, non commendarem tibi, cum scirem qua fide in tuos, qua clemètia in calamitosos soleres esse, nisi me, & patris eius, quo sum familiarissimè vsus, memoria, & huius fortuna ita moueret, vt hominis omnibus mecum studijs, officijsque coniunctissimi mouere debeat, a te hoc omni contentione peto, sic, vt maiore cura, maiore animi labore petere non possim, vt ad ea, quæ tua sponte sine cuiusquam commendatione faceres in hominem tantum, & talem, calamitosum: aliquem afferant cumulû meæ literæ, quò studiosius eum, quibuscûque rebus possis: iuues. Quòd si Romæ fuisses, etiam salutem. A. Cæcinæ essemus (vt opinio mea fert) per te cõsecuti. De qua tamè magnâ spem habemus freti clementia college tui. Nunc, quando iustitiam tuam secutus, tutissimum sibi portum prouinciam istam esse duxit, etiam atq; etiam te rogo atque oro, vt eum in reliquijs veteris negotiationis colligendis iuues, & cæteris rebus regas atque tueare. Hoc mihi grauius facere nihil potes. Vale.

ARGVMENTVM.

Breuitatem suarum litterarum excusat; Pisonis generi officia in se laudat; vult Terentia vicem, rogat ne suam dotem præiciat, & valetudini seruiat.

M. T.

M. T. CIC. TERENTIÆ, ET TVLLIOLÆ,
ET CICERONI SVIS. S.

V. 14. 2.

Noli putare, me ad quemquam longiores epistolas scribere, nisi si quis ad me plura scripsit, cui puto scribi oportere, nec enim habeo quod scribam: nec hoc tempore quidquam difficilius facio, ad te vero, & ad nostram Tulliolam non queo sine plurimis lacrymis scribere, vos enim video esse miserrimas, quas ego beatissimas semper esse volui; idque præstare debui, & nisi tam timidi fuissetis, præstitissem. Pisonem nostram merito eius amo plurimum, eum, ut potui, per litteras cohortatus sum, gratiasque egi, ut debui. In nouis tribunis plebis intelligo spem te habere, id erit firmum, si Pompeij voluntas erit: sed Crassum tamen metuo. A te quidem omnia fieri fortissimè, & amantissimè video: nec miror, sed moerere casum eiusmodi, ut tantis tuis miserijs meæ miseris subleuentur, nam ad me P. Valerius homo officiosus scripsit, id quod ego maximo cum fletu legi, quemadmodum à Vesta ad tabulā Valeriam ducta esses. Hæc mea lux, meum desiderium: unde omnes opem petere solebant, te nunc mea Teretia, sic vexari, sic iacere in lacrymis, & sordibus, idque fieri mea culpa, qui cæteros seruaui, ut nos periremus. Quod de domo scribis, hoc est de area, ego verò tum denique mihi videbor restitutus, si illa nobis erit restituta. Verū hæc non sunt in nostra manu. Illud doleo, quæ impensa faciendā est, in eius partem te miseram, & despoliatam venire, quod si conficitur negotium, omnia consequemur, sin eadem nos fortuna premet, etiam nē reliquias tuas misera proijcies? Obsecro te, mea vita, quod ad sūptū attinet sine alijs qui possūt, si modò volunt, sustinere: & valetudinem illam infirmam si me amas, noli vexare, nam mihi ante oculos dies, noctesque versaris; omnes labores te excipere video, timeo

vt lxx

vt sustineas; sed video in te esse omnia. Quare vt id, quod speras, & quod agis, consequamur, serui valetudini. Ego ad quos scribam, nescio, nisi aut ad eos, qui ad me scribunt; aut ad eos, de quibus ad me vos aliquid scribitis. Longius, quoniam vobis ita placet, non discedam; sed velle quam sapientissime litteras mittatis, præsertim si quid est firmitus, quod speremus. Valere mea desideria. valete.
D. ad. isj. Non. Octobr. Thessalonicæ.

ARGUMENTVM.

*Commendat studiosissima Trebatium iuriconsultum
Cæsari Galliarum præfecto.*

M. T. CICERO C. CÆSARI IMP. S. D.

VI. 7. 5.

Vide quam mihi persuaserim, te me esse alterum, nō modo in ijs rebus, quæ ad me ipsum, sed etiā in ijs, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitarā, quocūque exire, mecum ducere, vt eum meis omnibus studijs, & beneficijs quā ornatisimum domum reducerem. Sed posteaquam, & Pompeij commoratio diuturnior erat, quam putarā, & mea quedam tibi non ignara dubitatio aut impedire profectioem meā videbatur, aut certe tardare; vide quid mihi sumpserim, cœpi velle, ea Trebatium expectare a te, quæ sperasset a me: neque me hercule minus ei prolixè de tua voluntate promisi, quā erā solitus de mea polliceri. Casus verò mirificus quidā interuenit, quasi vel testis opinionis meæ, vel sponsor humanitatis tuæ, nam cum de hoc ipso Trebatio cum Balbo vestro loquerer accuratius domi meæ, litteræ mihi dantur a te, quibus in extremis scriptum erat: M. FVRIVM, quē mihi commendas, vt regem Galliarum faciam, vel Leptæ legatū: si vis tu, ad me aliu mitte, quem ornē. Sustulimus manus & ego, & Balbus: tanta fuit opportunitas, vt illud nescio quid nō fortuitū, sed diuinū videretur. Mitto igitur ad te
Treba-

Trebatium, atque ita mitto, ut initio mea sponte, post autem inuitatu tuo mittendum duxerim. Hunc mihi Cæsar, sic velim omnia tua comitate complectare ut omnia, quæ per me possis adducere, ut in meos conferre velis, in unum hunc conferas. de quo tibi homine hoc spondeo, non illo verere verbo meo, quod cum, ad te de Milone scripsisset, iure iustitiam, sed more Romano quomodo homines non inepti loquuntur, probiorem hominem, meliorem virum, prudentiorem esse neminem. Accedit etiam, quod familiam ducit, in iure civili singularis memoriam, summa scientiam. Huic ego neque tribunatum, neque præfecturam, neque ullus beneficii certum nomen peto: benevolentiam tuam & liberalitatem peto, neque impedio, quo minus, si ita tibi placuerit, etiam hisce eum ornes gloriolæ insignibus. Totum denique hominem tibi trado de manu (ut aiunt) in manum tuam istam, & victoriam, & fide præstentem. Summus enim putidiusculus, quam per te vix licetis verum, ut video; licebit. Cura ut valeas, & me, ut amas, ama.

ARGUMENTVM.

Deplorat Tullius mortem, & in Dolabella sermonibus plurimum sibi ait solati futurum; quamquam iam eum Dolabella dimiserat: sed fingendum erat Ciceroni, temporis causa, cum Dolabella apud Casarem dominantem gratia plurimum valeret.

CICERO DOLABELLÆ SVO S. D.

VII.

9. II.

VEL meo ipsius interitu malle litteras meas desiderares, quam eo casu, quo sum grauissimè afflictus, quem ferrem certè moderatius, si te haberem, nam & oratio tua prudens, & amor erga me singularis multum leuaret, sed quoniam breui tempore, ut opinio nostra est, te sum visurus, ita me affectum offendes, ut multum a te possim inuari, non quod ita sim fractus, aut homi-

nem me esse, oblitus sim, aut fortunæ succumbēdum patrem: sed tamen hilaritas illa nostra, & suauitas, quæ te præter ceteros delectabat, erepta mihi omnis est: firmitatē tamen, & constantiā, si modò fuit aliquando in nobis, eandem cognosces, quam reliquisti. Quòd scribis, prælia te mea causa sustinere: non tam id laboro, ut, si qui mihi obtrectent, à te refutentur, quem intelligi cupio, quòd certè intelligitur, me à te amari; quod ut facias, te etiam atque etiam rogo, ignoscasque breuitati mearum litterarum, nam, & celeriter vnā futuros nos arbitror, & nondūm satis confirmatus sum ad scribendam. Vale.

ARGUMENTVM.

Inuehitur in Antonij immoderatam potentiam; & Plancum, transalpinam Galliam, quam ultimam Cicero vocat, administrantem, hortatur, ut in Reipub. omni cogitatione, studioque incumbat. Postremò, agit gratias de Furnio honorificè tractato. Philip. 5.

CICERO L. MUNATIO PLANCO IMP.

COS. DE S. S.

VIII. 10. 1.

ET absui pofciscens in Græciam, & posteaquam de medio cursu Reip. sum voce reuocatus, nunquam per M. Antonium quietus fui; cuius tanta est non insolentia (nam id quidem vulgare vitium est) sed immanitas, non modo ut vocem, sed ut ne vultum quidem liberum possit ferre cuiusquam. Itaque mihi maximæ curæ est non mea quidem vita, cui satisfacere vel æstate, vel (si quid etiam hoc ad rem pertinet) gloria, sed me patria sollicitat, imprimisque, mi Plance, expectatio consularis tui, quæ ita longa est, ut oprandum sit, ut possimus ad id tempus reip. spiritum ducere. Quæ potest enim spes esse in ea reip. in qua hominis impotentissimi, atque intemperantissimi armis oppressa suat omnia, & in qua

nec senatus, nec populus vim habet ullā, nec leges ullæ sunt, nec iudicia, nec omnino simulacrum aliquod, aut vestigium ciuitatis? Sed quando acta omnia mihi ad te arbitrabar: nihil erat, quod singulis de rebus scriberem. Illud autem erat amoris mei, quem à tua pueritia susceptum non seruauī solū, sed etiam auxili: monere te atque hortari, ut in remp. omni cogitatione, curaque incumberes. Quæ si ad tuum tempus perducitur, facilis gubernatio est: ut perducatur autem, magnæ tum diligentia est, tum etiam fortunæ. Sed, & te aliquando antè (ut spero) habebimus: & præterquam quòd reip. cōsulere debemus, tamen tuæ dignitati ita fauemus, ut omne nostrum consilium studium, officium, operam, laborem, diligentiam, ad amplitudinem tuam cōferamus, ita facillimè, & reip. quæ mihi carissima est, & amicitia nostræ, quam sanctissimè nobis colendam puto, me intelligo satisfacturum. Furnium nostrum tanti à te fieri, quantum ipsius humanitas, & dignitas postulat, nec miror, & gaudeo; teque hoc existimare volo, quidquid in eum iudicij officijque contuleris, id ita me accipere, ut in me ipsum te putem contulisse. Vale.

ARGUMENTVM.

Cōmendat Messinij Achateæ negotia ex fratris hereditate.

CICERO SERUIO SVLPICIO S.

IX.

13. 26.

LVCIVS Messinius ea mecum necessitudine coniunctus est, quòd mihi quæstor fuit, sed hanc causam, quam ego, ut à maioribus accepi, semper grauè duxi, fecit virtute, & humanitate sua iustiozem. Itaque sic utor ut nec familiarius vllò, nec libentius. Is quamquā confidere videbatur, te sua causa, quæ honestè posses, liberet esse facturum: magnum tamen est sperauit, apud te meas quoque litteras pondus habituras, id cum ipse te iudica-

C

bat,

bat, tum pro familiari consuetudine saepe ex me audie-
 ras, quam suavis esset inter nos, & quanta coniunctio.
 Peto igitur à te, tanto scilicet studio, quanto intelligis de-
 bere me petere pro homine tã mihi necessario, & tã fa-
 miliari, vt eius negotia, quæ sunt in Achaia, ex eo quod
 heres est. M. Mindio fratri suo, quid Elide negotiatus est,
 explices, & expedias tum iure, & potestate, quam habes,
 tum etiam auctoritate, & consilio tuo. Sic enim præscrip-
 simus ijs, quibus ea negotia mandauimus, vt omnibus in
 rebus, quæ in aliquam controuersiam vocarentur, te arbi-
 tro, & quod commodo tuo fieri posset, te ediscrepatore
 vterentur, id vt honoris mei causa suscipias, vehemen-
 ter te etiam atque etiam rogo. Illud præterea, si non alie-
 num à tua dignitate putabis esse, feceris mihi pergratũ.
 si qui difficiliorez erunt, vt rem sine controuersia confici
 nolint, si eos, quando cum senatore res est, Romam reie-
 ceris, quod quo minore dubitatione facere possis, litte-
 ras ad te à M. Lepido Cos. non quæ te aliquid iuberent
 (neque enim id tuæ dignitatis esse arbitrabamur) sed
 quodammodo quasi commendatitias sumpsimus. Scri-
 berem, quam id beneficium bene apud Messinium positu-
 rus esses, nisi, & te scire considerem, & mihi peterem,
 sic enim velim existimes, non minus me de illius te la-
 borare, quam ipsum de tua, sed cum illum studeo quam
 facillimè ad suum peruenire, tum illud laboro, vt non
 minimum hac mea commendatione, se consecutum arbi-
 tretur. Vale.

ARGVMENTVM.

*Narrat officium suum; commendat Marcum Bollanum;
 petit vt sibi forum suum Dionysium restituumdum cu-
 rat.*

M. CICERO P. SVLPICIO IMP. S. D.

X.

13. 77.

CVM his temporibus non sanè in senatum vētūarem; tamè vt tuas litteras legi, nō existimaui me, saluo iure nostræ veteris amicitiaē multorumq; in nos officiorum, facere posse, vt honori tuo decessem; itaq; assui, supplicationemq; tibi libenter decreui, nec reliquo tempore vllō aut rei, aut existimationi, aut dignitati tuę deero, atque vt hoc tui necessarij sciant, hoc me animo erga te esse, velim facias eos per litteras certiores, vt si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure suo denuntiare. M. Bollanum, virum bonum, & fortè, & omnibus rebus ornatum, meumque veterem amicum, tibi magnopere commendo. pergratum mihi feceris, si curaris, vt is intelligat hanc commendationem sibi magno adiuuamento fuisse, ipsum virum optimum, grauissimumq; cognosces, promitto tibi, te ex eius amicitia magnam voluptatem esse capturum. Præterea à te peto maiore in modum, pro nostra amicitia, & pro tuo perpetuo in me studio, vt in hac re etiam elabores. Dionysius seruus meus, qui meam bibliothecā multorum nummorum tractauit, cū multos libros surripuisset, nec se impunè laturū putaret, aufugit, is est in provincia tua, ego, & M. Bollanus familiaris meus, & multi alij Naronæ viderūt, sed cum se à me manumissum esse diceret, crediderunt. Hunc tu si mihi restituendum curaris, non possum dicere, quàm mihi gratum futurū sit; res ipsa parua: sed animi mei dolor magnus est, vbi fit, & quid fieri possit, Bollanus te docebit; ego si hominè per te recuperaro, summo me à te beneficio affectum arbitror.

ARGVMENTVM.

Quaritur, quod sua culpa, & ipse, & omnes sui maximas in miseras inciderint: deinde ad varia capita respondet; sed ita dolenter, vt ideo à nonnullis iure fortasse, tamquam mollis reprehendatur.

M. T. CICERO TERENTIÆ, TVLLIOLÆ;
ET CICERONI, SVIS S. D.

XI.

14. 3.

Accepi ab Aristocrito tres epistolas, quas ego lacrymis prope deleui: cōficior enim mœrore, mea Terētia: nec me mœæ miserix magis excruciant, quā tuæ, vestræque. Ego autem hoc miserior sum, quam tu, quæ es miserissima, quod ipsa calamitas communis est, vtriusque nostrum, sed culpa mea propria est: meum fuit officium, vel legatione vitare periculum, vel diligentia, & copijs resistere, vel cadere fortiter: hoc miserius, turpius, indignius nobis nihil fuit. Quare cum dolore conficior, tum etiam pudore, pudet enim me vxori meæ optimæ, suauissimis liberis virtutem, & diligentiam non præstitisse: nam mihi ante oculos dies noctesque versatur squalor vester, & mœror, & infirmitas valetudinis tuæ: spes autem salutis pertenuis ostēditur: inimici sunt multi: inuidi pæne omnes, eijcere nos magnum fuit, excludere facile est. Sed tamen quamdiu vos eritis in spe, non deficiā, ne omnia mea culpa cecidisse videantur. Ut tuto sim, quod laboras, id mihi nunc facillimū est, quæ etiam inimici volunt vivere in his tantis miserijs. Ego tamen faciam, quæ præcipis. Amicis, quibus voluisti, egi gratias: & eas litteras Dexippo dedi: meque de eorum officio scripsi à te certiorē esse factum. Pisonem nostrum mirifico esse studio in nos, & officio, & ego perspicio, & omnes prædicant. Dij faxint, vt tali genero mihi præseti tecū simul, & cū liberis nostris frui liceat. Nunc spes reliqua est, in nouis tribunis pleb. & in primis quidem diebus, nam si inuenerarit, actum est, ea re ad te statim Aristocritum misi, vt ad me cōtinuè dīntia rerū, & rationē totius negotij posses scribere: et si Dexippo quoque ita imperaui, statim vt te curreret, & ad fratrem misi, vt crebrò tabellarios mitteret;

ret: nam ego eo nomine sum Dyracchij hoc tempore, vt
 quam celerrimè; quid agatur, audiam, & si m tutò, ciuitas
 enim hæc sèper à me defensa est, cum inimici nostri ve-
 nire dicentur, tum in Epirum ibo. Quod scribis, te, si ve-
 lim, ad me venturam: ego verò, cum sciam magnam par-
 tē istius oneris abs te sustineri, te istic esse volo si perfici-
 cis quod agitis, me ad vos venire oportet, sin autem.
 Sed nihil est opus reliqua scribere, ex primis, aut sum-
 mū secūdis litteris tuis constituere poterimus, quid no-
 bis faciendum sit. Tu modo ad me velim omnia diligen-
 tissimè perscribas; etsi magis iam rem, quàm litteras, de-
 beo exspectare. Cura vt valeas, & ita tibi persuadeas, mi-
 hi te carius nihil esse, nec vnquam fuisse, Vale mea Terē-
 tia, quam ego videre videor, itaque debitor lacrymis
 Vale. Prid. kal. Decembr. Diracchij.

ARGUMENTVM.

*Scribit ad illum mittere librum suum, de perfecto orato-
 re, laudat in Sabina gente fidem, & probitatem; petit ab eo
 creberimas litteras.*

M. CICERO C. TREBONIO S. D.

XII.

13. 20.

Oratorem meum (sic enim incripsi) Sabino tuo
 commendavi: natio me hominis impulit, vt ei re-
 ctè putarem; nisi forte candidatorum licentia hic quo-
 que vsus, hoc subito cognomen arripuit. Etsi modestus
 eius vultus, semoque constans habere quiddam à Curib.
 videbatur. Sed de Sabino satis. Tu, mi Treboni, quando
 ad amorem meum aliquantulum discedens addidisti,
 quò tolerantius feramus igniculum desiderij tui, cre-
 bris nos litteris appellato; atque ita, idem fiet à nobis,
 quamquam duæ causæ sunt, cur tu frequētor in isto of-
 ficio esse debebas, quàm nos primum quod olim solebāt,
 qui Romæ erāt, ad prouinciales amicos de rep. scriberes;

C 3

nunc

nunc tu nobis scribas oportet, res enim publica istic est, deinde, quod nos alijs officijs tibi absenti satisfacere possumus, tu nobis, nisi litteris, non video qua re alia satisfacere possis. Sed cetera scribes ad nos postea, nunc hæc primò cupio cognoscere: iter tuum cuiusmodi sit; ubi Brutum nostrum videris: quamdiu simul fueris; deinde cum processeris longius, de bellicis rebus, de toto negotio; ut existimare possimus, quo statu simus. Ego tantum me scire putabo, quantum ex tuis litteris habebò cognitum. Cura ut valeas, meque ames amore illo tuo singulari.

ARGUMENTVM.

Navigacionis descriptio, & ad curandam valetudinem benevolentia plena cohortatio.

TULLIUS, ET CICERO TIRONI SVO S. P. D.

XII.

16. 9.

NOS à te, ut scis, discessimus ad. IV. Nonas Nou. Leucadem venimus ad. VIII. Id. Nou. ad. VII. Actium: ibi propter tempestatem ad. VI. Idus morati sumus; inde ad. V. Idus Corcyram bellissime nauigauimus. Corcyræ fuimus vsque ad. XVI. kalend. Decembr. tempestatibus retenti. Ad. XV. kal. a portu Corcyræorum ad Cassiopen stadia CXX. processimus. Ibi retenti ventis fumus vsque ad IX. Kalend. Interea qui cupidè profecti sunt, multi naufragia fecerunt. Nos eo die cœnati soluiimus. Inde austro lenissimo, cœlo sereno, noctè illa, & die postero in Italiam ad Hydruntem ludibundi peruenimus; eodemque vento postridie (id erat ad. VI. kalend. Decembr.) hora quarta Brundisium venimus; eodemque tempore simul nobiscum in oppidum introijt Terentia, quæ te facit plurimi. Ad. V. kalend. Decemb. seruus Cn. Plancij Brundisij tandem aliquando mihi à te expectatissimas litteras reddidit, datas Idibus Nov. quæ me molestia valde tetarunt; vtinam omnino liberassent. Sed
tamen

tamē Aesculapo medicus planē confirmat, propediē te va-
 lētem fore. Nunc equidem ego te hortor, vt omnem dili-
 gentiam adhibeas ad conualescendum. Tuam p̄uden-
 tiam, temperantiam, amorem erga me noui: scio, te om-
 nia facturum, vt uobi scum quamprimum sis; sed tamen
 ita velim, vt ne quid properes. Symphoniam Lysonis ve-
 lim vitasses, ne in quartam hebdomadam incideres. Sed
 quando pudori tuo maluisti obsequi, quān valetudini
 reliqua cura. Curio misi, vt medico honos haberetur, &
 tibi daret, quod opus esset; me, cui iussisset, curaturum.
 Equum, & mulum Bruodufij tibi reliqui. Romæ vereor
 nē ex Kalend. Ian. magni tumultus fiat, nos agemus om-
 nia modicē. Reliquum est, vt te hoc rogē, & à te peram,
 ne temere nauiges; solent nauarū festinare quāstus sui
 causa. Cautus sis mi Tiro. Mare magnum, & difficile ti-
 bi restat, si poteris, cum Messinio (cautē is solet nauiga-
 re) sin minus; cum honesto aliquo homine, cuius aucto-
 ritate nauicularius moueatur. In hoc omnem diligen-
 tiam si adhibueris, teque nobis incolumem præstiteris,
 omnia à te habebō. Etiam atque etiam noster Tiro vale.
 Medico, Curio, Lysoni de te scripsi diligentissimē. Vale,
 saluē.

ARGUMENTVM.

*Rogat, vt prator valetudinem nihil curet; addit de ad-
 uentu suo ad urbem, de statu reip. ciuilibus discordijs per-
 turbato; de triumpho suo, de praefectura Campania.*

TVLLIVS, ET CICERO, TERENTIA, FVLLIA,

Q. Q. TIRONI S. P. D.

16. 10.

Etsi opportunitatem operæ tuæ omnibus locis desi-
 dero; tamen non tam mea quān tua causa doleo
 te non valere, Sed quando in quartanam conuersa vis
 est morbi (sic enim scribit Curius) spero, te diligen-
 tia adhibita etiam firmiorem fore, Modò fac id quod

humanitatis tuæ est; nequid aliud cures hoc tempore; nisi vt quàm commodissimè conualescas. Non ignoro quantum ex desiderio labores; sed erunt omnia facilia, si valebis, Festinare te nolo, ne nausæ molestiam suscipias ager, & periculosè hieme nauiges. Ego ad urbem accessi prid. Non. Ian. Obuiam mihi sic est proditû, vt nihil fieri potuerit honoratius, Sed incidi in ipsam flammâ ciuilibis discordiæ vel potius belli, cui cum cuperè mederi, & vt, arbitror; possem, cupiditates certorum hominum (nam ex vtraq; parte sunt; qui pugnare cupiant) impedimêto mihi fuerunt. Omnino, & ipse Cæsar, amicus noster, minaces ad senatum, & acerbis litteras miserat, & erat adhuc impudens qui exercitum, & prouinciam inuito senatu teneret; & Curio meus illum incitabat. Antonius quidem noster, & Q. Cassius nulla vi expulsi, ad Cæsarem cum Curione profecti erant, posteaquam senatus consulibus, prætoribus, tribunis pleb. & nobis qui pro consulibus sumus, negotium dederat, vt curaremus, ne quid resp. detrimenti caperet. Numquam maiore in periculo ciuitas fuit, numquam improbi ciues habuerunt paratiorem ducem. Omnino ex hac quoque parte diligentissimè bellum comparatur, id fit auctoritate, & studio Pompeij nostri, qui Cæsarem serò cœpit timere. Nobis inter has turbas, senatus tamen frequens flagitauit triumphum; sed Lentulus Cos. quo magis suum beneficium faceret, simul atque expedisset, quæ essent necessaria, de rep. dixit se relaturum, nos agimus nihil cupide; eoque est nostra pluris auctoritas. Italiæ regiones descriptæ sunt, quam quisq; partem tueretur, nos Capuam sumpsimus. Hæc te scire volui. Tu etiam atque etiam cura, vt valeas, litterasq; ad me mittas, quotiescunque habebis, cui des. Etiam atq; etiam vale. Datum prid. Id. Ian.

ARGVMENTVM.

*Exorditur ab officij sui commemoratione: deinde, quid de
reditu, Ligarij opinetur, subiungit.*

CICERO LIGARIO.

XX. 6. 14.

ME scito, omnem meum laborem, omnem operam, curam, studium in tua salute consumere, nam cum te semper maximè dilexi, tum fratrum tuorum, quos æquè atque te summa beneuolentia sum complexus, singularis pietas, amorque fraternus nullum me patitur officij erga te, studijque munus, aut tempus prætermittere. Sed quæ faciam, fecerimque pro te, ex illorum te literis, quam ex meis malo cognoscere. Quid autem sperem, aut confidam, & exploratum habeam de salute tua, id tibi à me declarari volo. Nam si quisquã est timidus in magnis, periculosisque rebus, semperque magis aduersos rerum exitus metuens, quam sperans secundos, is ego sum, si hoc uerum est, eo me non carere confiteor. Ego idem tamen cum ad V. Kalend. intercalares priores rogatu fratrum tuorum venissem mane ad Cæsarem: atque omnem aduerti, & conueniendi illius indignitatem, & molestiam pertulissem, cum fratres, & propinqui tui iacerent ad pedes, & ego essem locutus, quæ causa, quæ tuum tempus postulant, non solum ex oratione Cæsaris, quæ sane mollis, & liberalis fuit, sed etiam ex oculis, & vultu, & multis præterea signis, quæ faciliùs perspicere potui, quam scribere, hanc in opinionem discessi, ut mihi tua salus dubia non esset. Quamobrem fac animo magno, fortique sis, & si turbidissima sapienter ferebas, tranquilliora lætè feras. Ego tamen tuis rebus sic adero, ut difficillimis; neque Cæsari solum, sed etiam amicis eius omnibus, quos mihi amicissimos esse cognoui, pro te, sicut adhuc feci, libentissime supplicabo. Vale.

ARGUMENTVM.

Ad consolandum Torantum praterita colligit, & quid ipsa fecerit, quasi exemplum ad imitandum proponit.

CICERO TORANIO S. D.

XVI. 6. 25.

ET si, cum hæc ad te scriberè, aut appropinquare exitus huius calamitosissimi belli, aut iam aliquid actû & cōfectum videbatur: tamen quotidie commemorabâ, te vnum in tanto exercitu mihi fuisse assensorem, & me tibi: solosque nos vidisse, quantum esset in eo bello mali, in quo spe pacis exclusa, ipsa victoria futura esset acerbissima: quæ aut interitum allatura, si victus esses; aut si vicisses, seruitutem. Itaque ego, quem tum fortes illi viri, & sapientes, Dominici, & Lentuli timidum esse dicebant (& eram planè: timebam enim, ne euenirent ea, quæ acciderunt) idem nunc nihil timeo, & ad omnem euentû paratus sum. Cùm aliquid videbatur caueri posse: tum id negligi dolebam: nunc verò euersis omnibus rebus, cum consilio profici nihil possit, vna ratio videtur, quidquid euenerit ferre moderatè. PRÆSERTIM cum omnium rerum mors sit extremû, & mihi sim conscius, me quoad licuerit, dignitate reip. consuluisse, & hac amissa, salutem retinere voluisse. Hæc scripsi, non vt de me ipse dicerem, sed vt tu, qui coniunctissima fuisti mecum, & sententia, & voluntate, eadem cogitares, MAGNA enim consolatio est, cum recordare, etiam si secus acciderit, te tamen rectè vereque sensisse. Atque vt inam liceat aliquando aliquo reip. statu nos frui: interque nos conferre sollicitudines nostras, quas pertulimus tum cum timidi putabamur, quia dicebamus ea futura, quæ facta sunt. De tuis rebus, nihil esse, quod timeas, præter vniuersæ reip. interitum, tibi confitino: De me autem sic velim iudices, quantum ego possim, me tibi, salutis tuæ, liberisque tuis, summo cum studio præsto semper futurum. Vale.

AR.

ARGUMENTVM.

*Plancum ad suscipiendam, tuendamque remp. gloria filii-
mulis incitat.*

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S. P.

XVII. 20. 1.

Binas à te accepi litteras eodem exemplo; quod ip-
sum argumento mihi fuit diligentiae tuae. Intellexi
enim te laborare, ut ad me tuae spectatissimae litterae per-
ferrentur, ex quibus cepi fructum duplicem, mihi quae
in comparatione difficilem ad iudicandum, amorem
ne erga me tuum, an animum in temp. pluris aestiman-
dum putarem. Est omnino patriae caritas meo quidem
iudicio maxima; sed amor, voluntatisque coniunctio
plus certè habet suauitatis. Itaque commemoratio tuae
paternae necessitudinis; benivolentiaeque eius, quam er-
ga me à pueritia contulisse; ceterarumque rerum, quae
ad eam sententiam pertinebant, incredibilem mihi læti-
tiam attulerat. Rursus declaratio animi tui, quem habe-
res de rep. quemque habiturus esses, mihi erat iucundissi-
ma: eoque maior erat hæc lætitia, quòd ad illa superio-
ra accedebat. Itaque te non hortor solum, mi Plance, sed
planè etià oro, quod feci ijs litteris, quibus tu humanis-
simè respondisti, ut tota mente, omnique animi impetu,
in temp. incumbas. Nihil est, quod tibi maiori fructui,
gloriaeque esse possit. Nec quidquam ex omnibus rebus
humanis est præclarior, aut præstantius, quam de rep. be-
nemereri, adhuc enim patitur tua summa humanitas, &
sapientia, me quod sentiam, liberè dicere. Fortuna sus-
fragante videris res maximas consecutus: quod quam-
quam sine virtute non potuisses, tamen ex maxima parte
ea, quae es adeptus fortunæ, temporibusque tribuuntur.
His temporibus difficillimis, reip. quidquid subueneris,
id erit totum, & propriè tuum, incredibile est om-
nium civium, latronibus exceptis, odium in Antonium.

magna spes in te, & in tuo exercitu magna expectatio; cuius per deos gratiæ, gloriæ, caue tempus amittas. Sic moneo, ut filium: sic faueo, ut mihi: sic hortor, ut, & pro patria, & amicissimum. Vale.

ARGUMENTVM.

Laudat Plancum de optima voluntate, studioq; iuuanda reip. pramiæque illum à senatu honorificentissima sperare vult: operamque in eo suam pollicetur, & hortatur, ut egrègiè pergat in rep. tuenda.

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S.

XVIII. 10. 10.

Et si satis ex Furnio nostro cognoueram, quæ tua voluntas quod consilium de rep. esset; tamè lectis tuis litteris, liquidius de toto sensu tuo iudicauì. Quamobrem quamquam in vno prælio omnis fortuna reipub. disceptat, (quod quidem, cum hæc legeres, iam decretum arbitrabor fore) tamen ipsa fama, quæ de tua voluntate percrebuit, magnam es laudem consecutus. Itaque, si consulem Romæ habuissemus, declaratum esset à senatu cum tuis magnis honoribus, quàm gratus esset conatus, & apparatus tuus. Cuius rei non modò non præterij tempus, sed ne maturum quidem etiamnum meo quidem iudicio fuit. Is enim denique honos mihi videri solet, qui non propter spem futuri beneficij, sed propter magna merita claris viris defertur, & datur. Quare, sit modo aliqua resp. in qua honos elucere possit; omnibus, mihi crede, amplissimis honoribus abundabis. Is autem qui verè appellari potest honos non inuitamentum ad tempus, sed perpetuæ virtutis est præmium. Quamobrem, mi Plance, incumbere toto pectore ad laudem, subueni patriæ; opitulare collegæ; omnium gentium consensum, & incredibilem cõspirationem addiua. Me tuorum consiliorum adiutorem, dignitatis fauorem, omnibus in rebus tibi amicissimum, fidelissimumque cognosces, ad

eas enim causas, quibus inter nos amore sumus, officijs, vetustate coniuncti, patriæ caritas accessit, eaq; effecit, ut tuam vitam anteferrem meæ. IV. kal. Aprilis. Vale.

ARGUMENTVM.

Gratissimas fuisse Planci litteras, maximeq; opportunas significat: eique auctor est, ut in rebus tam subitis consilium senatus ne expectet, ipse à sese consilium capiat.

CICERO PLANCO.

XIX.

10. 16.

Nihil post hominum memoriam gloriosius, nihil gratius, ne tempore quidē ipso opportunius accidere vidi, quàm tuas Plance, litteras, redditæ sunt enim, frequenti senatu, Cornuto, cum is frigidus sanè, & incōstantes recitasset litteras Lepidi. Sub eas statim recitatæ sunt tuæ, non sine magnis quidem clamoribus, cū enim rebus ipsis essent, & studijs, beneficijsque in reipub. gratissimæ, tum erant grauissimis verbis, & sententijs. Flagitare senatus institit Cornutum, ut referret statim de tuis litteris, ille se cōsiderare ait velle, cū ei magnū conuiuium fieret cuncto à senatu, quinque tribunipleb. retulerunt. Seruilius rogatus rem distulit. Ego eam sētentiā dixi, cui sunt assensi ad vnū, ea quæ fuerit, ex S. C. cognosces. Tu quamquam consilio nō egēs, vel abūdas potius, tamē hoc animo esse debes, ut nihil huc reiicias, neve in rebus tam subitis, tamque angustis à senatu consilium petendum putes, ipse tibi sis senatus, quocunq; te ratio reip. ducer, sequare, cures ut antè factū aliquid à te egregium audiamus, quàm futurum putārimus. Illud tibi promitto, quidquid erit à te factum, id senatum non modò ut fideliter, sed etiam ut sapienter factum, comprobaturum. Vale.

ARGUMENTVM.

Exul deflet suam, suorumq; calamitatē, eiusq; culpā con-

C 7.

fere

fert in amicorum consilia, vici venditionem prorsus improbat, alia quadam scribit.

M. CICERO TERENTIÆ ET TULLIOLÆ
ET CICERONI SVIS. S. D.

XX. 14. 5.

ET litteris multorum, & sermone omnium perfertur ad me, incredibilem tuam virtutem, & fortitudinem esse, teque nec animi, nec corporis laboribus defatigari, me miserum, te ista virtute, fide, probitate, humanitate, in tantas ærumnas propter me incidisse, Tulliolamque nostram, ex quo patre rãtas voluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus? Nam quid ego de Cicerone dicam? qui cum primũ sapere cœpit, acerbissimos dolores, miserasque percepit, quæ si, vt tu scribis, fato facta putarem, ferrem paullo facillius; sed omnia sũt mea culpa commissa, qui ab ijs me amari putabam, qui inuidebant; eos non sequebar: qui petebant. Quod si nostris consilijs vsi essemus, neque apud nos tantum valuisset sermo aut stultorum amicorum, aut improborum, beatissimi viueremus, nunc quando sperare nos amici iubet, dabo operam, ne mea valetudo tuo labori desit, res quanta sit intelligo, quantopere fueris facilius manere domi, quàm redire, sed tamen si omnes tribunos pleb habemus, si Lentulum tam studiosum, quàm videtur, si verò etiam Pompeium, & Cæsarem, non est desperandũ De familia, quomodo placuisse amicis scribis faciemus. De loco nunc quidem iam abiit pestilentia: sed quamdiu fuit, me non attingit. Plancius homo officiosissimus me cupit esse secum, & adhuc retinet. Ego volebam loco magis deserto esse in Epiro, quo neque Hispo veniret, neque milites: sed adhuc Plancius me retinet, sperat posse fieri, vt mecum in Italiam decedat. Quem ego diem si videro, & si in vestrum complexum venero: ac si, & vos & me ipsi recuperato, satis magnum mihi fructum videbor

videbor percepisse, & vestræ pietatis, & meæ. Pisonis humanitas, virtus, amor in omnes nos tantus est, vt nihil supra possit esse. Vtinam ea res ei voluptati sit, gloriæ quidem video fore. De Q. fratre nihil ego te accusauis sed vos, cum præsertim tam pauci sitis, volui esse quàm coniunctissimos. Quibus me voluisti agere gratias, egi, & me à te certiozem factum esse scripsi.

Quod ad me, mea Terentia, scribis, te vicum vedituram, quid obsecro te (me miserum) quid futurum est? & si nos premet eadē fortuna, quid puero misero fiet? Non queo reliqua scribere (tanta vis lacrymarum est) ne te in eundē fletum adducam, tantum scribo, si erunt in officio amici, pecunia non deerit, si non erunt, tu efficere tua pecunia non poteris. Per fortunas miseras nostras, vide ne puerum perditum perdamus, cui si aliquid erit, ne egeat, mediocri virtute opus est, & mediocri fortuna, vt cetera consequatur. Fac valeas, & ad me tabellarios mittas, vt sciam quid agatur, & vos quid agatis. Mihi omnino iam breuis expectatio est. Tulliolæ, & Ciceroni salutem dices. Valete, Datum ante diem VI. kal. Dec. ébr. Dyrrachij. Dyraechium veni, quod, & libera ciuitas est & in me officiosa, & proxima Italiæ, sed si offendet me, loci celebritas, aliò me conferam, & ad te scribam.

ARGUMENTVM.

Scripta est hac epistola non solum dolenter, sed etiam molli- ter, Argumentum est multiplex, quia respondet ad varia capita litterarum Terentia.

M. TVLLIVS TERENCE, ET TVLLIOLÆ
ET CICERONI SVIS. S. D.

XXI. 14. 14. 41.

EGO minus sæpe ad vos do litteras, quàm possum pro- pterea, quòd, cum omnia mihi tempora sunt misera, tum verò eum aut scribo ad vos, aut vestras litteras

Iego, cōficior lacrymis sic, vt ferre nō possim. Quōd vitā minus vitæ cupidus fuissē, certē nihil, aut non multum in vitā mali vidissemus, quōd si nos ad aliquam alius commodi aliquando recuperandi spem fortuna referuabit, minus est erratū à nobis, sin hæc mala fixa sunt. ego verò te quāprimū, mea vitā, cupio videre, & in tuo complexu emori, quando neque dii, quos tu castissimè coluisti, neque homines, quos ego seruauī semper, nobis gratiam retulerūt. Nos Brundusij apud M. Lenium Flacum dies xiiij, fuimus, virum optimum, qui periculū forrunarum, & capitis sui pro mea salute neglexerit: neque legis improbissimæ pœna deductus est, quo minus hospitij, & amicitia ius, officiumque præstaret. Huic vitā aliquando gratiam referre possimus: habebimus quidem semper. Brundusio profecti sumus, ad V. kal. Maias; per Macedoniam Cyzicum petebamus. ☉ me perditum, ☽ me afflictum: quid nunc rogem te, vt venias, mulierem ægram, & corpore, & animo confectam non rogem: sine te igitur sim? Opinor sic agam. Si est spes nostri reditus, eam confirmes, & te adiuues, sin, vt ego metuo, transactum est: quoquo modo potes, ad me fac venias, vnū hoc scito: si te habeo, nō mihi videbor planè perisse. Sed quid de Tulliola mea fiet? iam id vos videre: mihi deest consilium. Sed certe quoquo modo se res habebit, illius misellæ, & matrimonio, & famæ seruiendum est. Quid Cicero meus, quid ager? iste verò sit in sinu semper, & complexu meo. Non queo iam plura, scribere impedit mœror. Tu quid egeris, nescio: vtrum aliquid teneas, an, quod metuo, planè sis spoliata. Pisonem, vt scribis, spero fore semper nostrum. De familia liberata nihil est, quōd te moueat, primum tuis ita promissum est, te facturam esse, vt quisque esset meritus, est autem in officio adhuc Orpheus, præterea magnopere nemo: cæterorum seruorum ea causa est, vt, si res à nobis abesset, liberi nostri essent, si obtinere potuissent: sin ad nos pertinerent, seruirent.

præterquam oppido pauci: sed hæc minora sunt. Tu quod me hortaris, vt animo sim magno, & spem habeam recuperandæ salutis: id velim sit eiusmodi, vt rectè sperare possimus. Nunc miser quâdo tuas iam litteras accipiam, quis ad me perferet? quas ego expectassem Brundusij, si esset licitum per nautas, qui tempestatem prætermittere noluerunt, Quod reliquum est, sustenta te mea Terentia, vt potes, honestissimè viximus, floruius, non vitium nostrum, sed virtus nostra nos affluxit, peccatum est nullum, nisi quod non vnâ animam cum ornamentis amisimus. Sed si hoc fuit liberis nostris gratius, nos viuere: cætera quamquam ferenda non sunt, teramus. Atque ego, qui te confirmo, ipse me non possum. Clodium Philetærum, quod valetudine oculorum impediabarur, hominem fidelem remisit. Sallustius officio vincet omnes spes. Pescennius est perbeneuolus nobis: quem semper spero tui fote obseruantem. Sica dixerat se mecum fore: sed Brundusio discessit. Cura, quoad potes, vt valeas: & sic existimes, vehementiùs me tua miseria, quàm mea commoueri. Mea Terentia, fidissima, atque optima vxor, & mea carissima filiola, & spes reliqua nostra Cicero, valete. Prid. Kal. Maias. Brundusio.

ARGVMENTVM.

Commendat summo studio T. Annium Milonem ad petitionem consulatus, & vt impetret quod vult, nihil omittit, quod genere commendatio requiri possit.

M. T. CICERO CVRIONI S. P. D.

XXII.

2. 6.

Nondum erat auditum, te ad Italiam aduētare: cum Sext. Villium, Miloñis mei familiarem, cum his ad te litteris misit, sed tamē cum appropinquare tuus aduētus putaretur, & te iam ex Asia Romam versus profectū esse constaret, magnitudo rei fecit, vt non vereremur, ne ni-

ne nimis citò mitterem, cum has quamprimùm ad te
 perferri litteras magnopere vellemus. Ego, si mea in te
 ipso prædicari, quàm à me ponderari solèt, verecundius
 à te, si qua magna res mihi petenda esset, commenda-
 rem. Graue est enim homini prudenti petere aliquid ma-
 gnum ab eo, de quo se bene meritum putet, ne id, quod
 petat, exigere magis, quàm rogare, & in mercedis po-
 tiùs, quàm beneficij loco numerare videatur. Sed quia tua
 in me vel nota omnibus, vel ipsa nouitate meorum tem-
 porum clarissima, & maxima beneficia extiterunt. Estq;
 animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum vel-
 le debere: non dubitavi id à te per litteras petere, quod
 mihi omnium esset maximum, maximeque necessarium,
 neque enim sum veritus, ne sustinere tua in me vel innum-
 merabilia beneficia non possem, cum præsertim confide-
 rem nullam esse gratiam tantam, quàm non vel capere
 animus meus in accipiendo, vel in remunerando, cumu-
 landoq; illustrare posset. Ego omnia mea studia, omnem
 operam, curam, industriam, cogitationem, mètem deni-
 que omnem in Milonis consulatu fixi, & locaui, statuiq;
 in eo me non officij solum fructum: sed etiam pietatis
 laudè debere quærere. Neq; vero cuiquam salutè, ac for-
 tunas suas tantæ curæ fuisse vnquam puto, quantæ mi-
 hi sit honor eius, in quo omnia mea posita esse decreui.
 Huic te vnum tanto adiumento esse, si volueris, posse in-
 telligo, vt nihil sit præterea nobis requirèdum. Habemus
 hæc omnia, honorum studium, conciliatum ex tribuna
 tu, propter nostram (vt spero te intelligere) causã, vul-
 gi, ac multitudinis, propter magnificentiam munerum,
 liberalitatemque naturæ: iuuentutis, & gratiosorum
 suffragijs, propter ipsius excellentem in eo genere vel
 gratiam, vel diligentiam: nostram suffragationem, si
 minus potentem, approbatam tamen, & iustam, & debi-
 tam, & propterea fortasse etiam gratiosam. Dux nobis
 bis, & auctor opus est, & eorum vntorum, quos pro-
 posui,

posui, moderator quidā, & quasi gubernator. Qui si omnibus vnus exoptandus esset, quem tecum conferre possemus, non haberemus. Quamobrem si me memorem, si gratum, si bonum virum, vel ex hoc ipso, quod tam vehementer de Milone laborem, existimare potes: si dignum denique tuis beneficijs iudicas, hoc à te peto, vt subueniat huic meæ sollicitudini, vt huic meæ laudi, vel (vt verius dicam) prope salutem tuam studium dicas. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor, te maioris animi, grauitatis, constantiæ, beneuolentiæq; erga te, si complecti hominem volueris habiturum esse neminem. Mihi verò tantum decoris, tantum dignitatis adiunxeris, vt eundem te facile agnoscam fuisse in laude mea, qui fueris in salute. Ego, ni te videre scirem, cum hæc ad te scriberem, quantum officij sustinerem, quantum opere mihi esset in hac petitione Milonis omni non modò contentione, sed etiam dimicatione elaborandum; plura scriberem. Nunc tibi omnem rem, atq; causam, meque totum commendo atque trado. Vnum hoc sic habeto, si à te hanc rem impetraro, me pœnè plus tibi, quàm ipsi Miloni debiturum. Non enim mihi tam mea salus cara fuit, in qua præcipuè sum ab illo adiutus, quam pietas erit in referenda gratia, iucunda. Eam autem vnus tui studio me assequi posse confido. Vale.

ARGVMENTVM.

Hanc scripsit in Cilicia, cum esset proconsul. Gratulatur Curioni de tribunatu pl. Hortatur ad boni ciuis officium, de sacerdotio Curionis quiddam interserit, postremo rogat, ne quid sibi temporis prerogari ad prouincia administrationem patiatur.

M. T. C. PROCONS. S. C. CVRIONI

TRIBVN. OPLEB. S. D.

XXIII.

2. 7.

SEra gratulatio reprehēdi non solet, præsertim si nullo negligentia prætermissa est: longe enim abs sum, audio fero. Sed, & tibi gratulor, & vt sempiternæ laudi, tibi sit iste tribunatus, exopto, teq; hortor, vt omnia gubernes, & moderere prudentia tua, ne te auferant aliorū consilia. Nemo est, qui tibi sapiētius suadere possit te ipso: numquam labere, si te audies. Non scribo hoc temere; cui scribam video; noui animum, noui consiliū tuū. Non vereor, ne quid timidè, ne quid stultè facias, si ea defendes, quæ ipse rectè esse sēries. Quod in id reip. tēpus nō incidēris, sed veneris (iudicio enim tuo, nō casu in ipsum discrimen rerum contulisti tribunatum tuum) profecto vides, quanta vis in rep. tēporum sit, quanta varietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum voluntates, quid insidiarum, quid vanitatis in vita sit, non dubito quin cogites, quid amabo te cura, & cogita nihil noui, sed illud idē, quod initio scripsi; tecum loquere, te adhibe in consilium, te audi, tibi obtempera. Alteri qui melius dare consilium possit, quam tu, nō facile iuueniri potest; tibi vero ipsi certè nemo melius dabit. Dii immortales; cur ego non adsum vel spectator laudum tuarum, vel particeps, vel socius, vel minister cōsiliorum tametsi hoc minimè tibi deest, sed tamē efficeret magnitudo, & vis amoris mei, consilio te vt possem iuare. Scribam ad te plura alias: paucis enim diebus erā missurus domesticos tabellarios, vt, quoniam sanè feliciter, & ex mea sētentia rep. gessimus, vni litteris totius ætatis res gestas ad senatum præscribere. De sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, quequam difficili in re, atque causa, cognosces ex ijs litteris, quas Thrasoni, liberto tuo, dedi. Te, mi Curio, pro tua incredibili in me beneuolētia mea;

que

que item in te singulari rogo atq; oro, ne patiare mihi quidquam ad hanc prouincialē molestiam tēporis pro-rogari. Præfens tecum egi, cū te tribunumpl. isto anno fore non putarem, teque petiui sæpius per litteras, sed tum quasi à senatore nobilissimo, & adolescēte gratiosissimo, nunc à tribunopl. & à Curione tribuno; non vt decernatur aliquid noui, quod solet esse difficilius, sed vt ne quid noui decernatur; & vt S. C. & leges defēdas, eaq; mihi conditio maneat, qua profectus sum. Hoc te vehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

ARGVMENTVM.

Gratulatur Cælio, quòd superatis competitoribus, Ædilis curulus designatus sit.

M. T. CIC. PROCOS M. COEL. RVFO
ÆDILI CVR. DES. S. D.

XXIV. 2. 9.

Plurimum tibi, vt debeo, gratulor, laetorq; cum præ-
sēti, tum etiam sperata tua dignitate, seruis, non ne-
gligentia mea, sed ignoratione rerum omnium. In his
enim sum locis quòd, & propter longinquitatem, & pro-
pter latrocinia tardissimè omnia perferuntur: & cum
gratulor, tum verò quibus verbis tibi gratias agam, non
reperio, quod ita factus sis, vt dederis nobis, quemadmo-
dum scripseras ad me, què semper ridere possemus. Ita-
que cū primū auditi, ego ille ipse factus sum (scis
quem dicam) egiq; omnes illos adolescentes, quos ille
iactitat, difficile est loqui. Te autem contemplas absen-
tē, & quasi tecum coram loquerer. Non, ædepol! quantā
egeris rem, neq; quantum facinus feceris, quod quia
præter opinionē mihi acciderat, referebam ad illud. In-
credibile hoc factū obijcitur. Repēte verò inaccessi om-
nibus lætitijs, in quo cū obiurgarer, quòd nimio gau-
dio pœne desperem, ita me defendebam; Ego volup-
tatem

eatem animi nimiam, quid quæris? dum illum rideo, pro-
ne sum factus ille, Sed hæc pluribus, multa; alia, & de
te, & ad te, cum primum ero aliquid otij nactus. Te verò
mihi Ruffe diligo, quem mihi fortuna dedit amplificatorē
dignitatis meæ, vltorem non modò inimicorum, sed et-
iam inuidorum meorum: vt eos partim scelerum suo-
rum partim etiam ineptiarum poeniteret. Vale.

A R G V M E N T V M.

*Expectari à se scribis L. Clodium cum Apij mandatis,
mutuam beneuolentiam, eiusque causas commemorat.*

M. T. C. PROCOS. APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

XXV.

3. 4.

PRidie Nonas Iun. cum essem Brundisij, litteras tuas
accepit: in quibus erat scriptum, te L. Clodio man-
dasse, quæ illum mecum loqui velles, eum sane expecta-
bam, vt ea, quæ à te asferret, quam primùm cognosce-
rem. Meum studium erga te, & officium tamen si multis
iam rebus spero tibi esse cognitum, tamen in ijs maximè
declarabo, quibus plurimum significare potuero, tuam
mihi existimationem, & dignitatem carissimam esse.
Mihi, & Q. Fabius Virgilianus, & C. Flaccus L. F. & di-
ligentissimè M. Octavius Cn. F. demonstrauit me à te
plurimi fieri: quod egomet multis argumentis iam antea
iudicaram, maxime quo illo libro augurali, quem ad me
amantissimè scriptum, suauissimum misisti, Mea in te
omnia summa necessitudinis officia constabunt. Nam
cum te ipsum, ex quo tempore tu me diligere cœpisti,
quotidie pluris fecisti: tum accesserunt etiam coniunctio-
nes necessariorum tuorum, duos enim duarum ætatum
plurimi facio, Cn. Pompeium filix tuæ socerum, & M.
Brutum generum tuum. Collegij quoque coniunctio,
præsertim tam honorificè a te approbata, non mediocriter
vinculum mihi quidem attulisse videtur ad voluntates
nostras

nostras copulandas. Sed si Clodium conuenero, ex illius sermone ad te scribam plura; & ipse operam dabo, te ut quamprimum videam. Quod scribis, tibi manendi causam eam fuisse, ut me conuenires: id mihi, ne mentiar, gratum est. Vale.

ARGUMENTVM.

Cum esset Appio successor in Sicilia administratione creatus, rogat eum, prouinciam sibi quam maximè aptam, explicatamque tradat, quo sit ei facilior administrandi ratio.

M. T. CICERO PROCOS. APPIO
PVLCHRO IMP. S. D.

XXVI. 3. 2.

CUm, & contra voluntatem meam, & præter opinio-
nè accidisset, ut mihi cum imperio in prouinciam
proficisci necesse esset: in multis, & varijs molestijs, co-
gitationibusque meis hæc vna consolatio occurrebat,
quod neque tibi amicior, quàm ego sum, quisquam pos-
set succedere, neque ego ab vlllo prouinciam accipere,
qui mallet eam mihi quàm maximè aptam, explicatam-
que tradere. Quod si tu quoque eandem de mea volun-
tate erga te spem habes, ea te profecto nunquam faller.
A te maximopere pro nostra summa coniunctione, tua-
que singulari humanitate etiam atque etiam peto, &
quæso, ut quibuscumque rebus poteris (poteris autem
plurimis) prospicias, & consulas rationibus meis, vides,
ex S. C. prouinciam esse habendam, si eam (quoad eius
facere poteris) quàm expeditissimam mihi tradideris.
facilius erit mihi quasi decursus mei temporis. Quid in
eo genere efficere possis, tui consilij est, ego te, quod tibi
veniet in mentem mea interesse, valde rogo. Pluribus
verbis ad te scriberem, si aut tua humanitas longiorem
orationè expectaret, aut id fieri nostra amicitia patere-
tur, aut res verba desideraret, ac non pro se ipsa loque-

retur

retur. Hoc velim tibi persuadeas, si rationibus meis à te prouisum esse intellexero, magnam te ex eo, & perpetuam voluptatem esse capturum. Vale.

ARGUMENTVM.

Disputat, utrùm manendum sit in Italia, an ad Pöpeium in Graciam nauigandum; quorum alterum utilius, alterum honestius ait esse, concludit, difficilem esse deliberationem, se tamen discessionem magis probare.

M. T. CICERO SERUIO SVLPICIO S. D.

XXVII.

4. 2.

AD III. Kal. Maias cùm esē in Cumano accepi tuas litteras: quibus lectis, cognoui nō satis prudēter fecisse Philotimū, qui cū abs te mādata haberet, vt scribis, de omnibus rebus, ipse ad me non venisset, litteras tuas misisset, quas intellexi breuiores fuisse, quōd cū perlaturū putasses. Sed tamē postquā litteras tuas legi, Postumia me cōuenit, & Seruius noster. His placuit: vt tu in Cumanū venires; qui etiā mecū, vt ad te scriberē, egerūt. Quod meū cōsiliū exquisis; id est tale, vt capere facilius ipse possim, quā alteri dare, quid enim est, quod audeā suadere tibi homini sūma auctoritate, sūmaq; prudētia si, quid rectissimū sit, quærimus; perspicuū est; si, quid maximē expediat, obscurum. Sin ij sumus, qui profectō debemus, vt nihil arbitremur expedire, nisi quod rectū, honestūq; sit: nō potest esse dubiū, quid faciendū non sit. Quōd existimas meam causam comunctam esse cū tua: certē similis in vtroq; nostrū, cū optimē sētiremus, error fuit, nam omnia vtriusq; consilia ad cōcordiā spectauerūt, quā cū ipsi Cæsari nihil esset vtilius gratiā quoq; nos inique ab eo, defendēda pace arbitrabamur. Quantū nos tefellerit, & quem in locum res deducta sit, vides; neq; solum ea perspicis, quæ geruntur, quæque iam gesta sūt, sed etiā qui cursus reum, qui exitus futurus sit. Ergo
aut

aut probare oportet ea, quæ sunt aut interesse, etiãsi nõ probes; quarum altera mihi turpis, altera etiã periculosa ratio videtur. Restat vt discedendum putem, in quo reliqua videtur esse deliberatio, quod consiliũ in discessu, quæ loca sequamur. Omnino cum miserior res nunquam accidit, tum ne deliberatio quidem difficilior nihil enim constitui potest, quod non incurrat in magnam aliquam difficultatẽ. Tu, si videbitur, ita censeo, facias, vt si habes iam statutum, quid tibi agendum putes, in quo nõ sit coniunctum consiliũ tuum cum meo, supersedas hoc labore itineris; sin autem est, quod mecum communicare velis, ego te expectabo. Tu, quod tuo cõmodo fiat, quã primũ velim venias, sicut intellexi, & Seruio, & Postumia placere. Vale.

ARGVMENTVM.

Satis patebit huius epistola argumentum si lector sciat scriptam esse, cùm Cesar, pulso ex Italia Pompeio, bellum contra Pompeij legatos in Hispaniam pararet. Respondet Sulpicio congressum petenti.

M. T. CICERO SERVIO SVLPICIO S. P. D.

XXVIII. 4. 5.

CAius Trebatius, familiaris meus, ad me scripsit, te ex se quæsisse, quibus in locis es; molestæque ferre, quod me propter valetudinem tuam, cum ad urbem accessissem non vidisses, & hoc tempore velle te mecum, si propius accessissem, de officio vtriusque nostrum communicare. Vtinam, Serui, saluis rebus (sic enim est dicendum) colloqui potuissemus inter nos; profectò aliquid opis occidenti reip. tulissemus. Cognoram enim iam absens te hæc mala multò antè providentem, defensorem pacis, & in consulatu tuo, & post consulatum fuisse. Ego autem cum consiliũ tuum probarem, & idem ipse sentirem, nihil proficiebam, sed enim veneram; solus, etiam; rudis esse videbar in causa; incideram in homi-
num

num pugnandi cupidorum insanias. Nunc quoniam nihil iam videmur posse opitulari reip. si quid est, in quo nobismetipsis consulere possimus, non ut aliquid ex pristino statu nostro retineamus, sed ut quam honestissime lugeamus, nemo est omnium, qui cum pot. us mihi, quam tecum communicandum putem, nec enim clarissimorum, quorum virorum similes esse debemus, exempla, neque doctissimorum, quos semper coluisti, præcepta, fugiunt. Atque ipse antea ad te scripsissem, te frustra in senatum, siue potius in conuentum senatorum esse venturum: ni veritus essem, ne eius animum offenderem, qui à me, ut te imitaret, petebat. Cui quidem ego, cum me rogasset, ut ad essem in senatu, eadem omnia, quæ à te de pace, & de Hispanijs dicta sunt, ostendi me esse dicturum. Rem vides quomodo se habeat, orbem terrarum imperijs distributis ardere bello, urbem sine legibus, sine iudicijs, sine iure, sine fide, relictam direptioni, & incēdijs, itaque mihi venire in mentem nihil potest, non modò quod sperem, sed vix iam quod audeam optare. Sin autē tibi homini prudentissimo videtur utile esse, nos colloqui, quāquam longius etiā cogitabam ab urbe discedere (cuius iam etiā nomē inuitus audio) tamen propius accedam. Trebatio mandauit, ut, si quid tu eum velles ad me mittere, ne recusaret, idque ut facias velim, aut si quem tuorum fidelium voles, ad me mittas, ne aut tibi exire ex urbe necesse sit aut mihi accedere. Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortasse arrogo, ut exploratum habeam, quidquid nos communi sententia statuerimus, id omnes homines probaturos. Vale.

ARGVMENTVM.

Supplicium Achæa à Casare præfectum, consolatur in dolore, quem ex reip. calamitate capiebat Scripta est epistola post victum Pompeium.

M. T. CICERO SERUIO SVLPICIO S. D.

XXIX.

4. 3.

VEhementer esse sollicitum, & in communibus mi-
serijs præcipuo quodam dolore angī, multi ad nos
quotidie deferunt, quod quamquam minimè miror, &
meum quodammodo agnosco, doleo tamen, te sapien-
tiæ prædium, prope singulari, nō tuis bonis delectari po-
tius, quàm alienis malis laborare. Me quidem, nisi nemi-
ni concedo, qui maiore ex pernicie, & peste reip. mole-
stiam traxerit, tamen multa iam consolantur, maximèq;
consciētia consiliorum meorum, multò enim ante, tam-
quam ex aliquo speculo, prospexi tēpestatem futuram,
nequid solū mea spontē, sed multò etiam magis mo-
nente, & denuntiante te. Etsi enim absui magis partē
consulatus tui, tamen, & absens cognoscebam quæ esset
tua in hoc pestifero bello cauēdo, & prædicendo sentē-
tia: & ipse affui primis tēporibus tui consulatus, cum
accuratissimè monuisti senatum, collectis omnibus bellis
ciuilibus, vt, & illa timerēt, quæ meminissent, & scirent,
cū superiores, nullo tali exemplo antea in rep. cog-
nito, tam crudeles fuissēt, quicunque postea repub. op-
pressisset armis, multò intolerabiliore futurum. NAM
quod exemplo fit, id etiam iure fieri putant, & aliquid,
atq; adeò multa addunt, & afferunt de suo. Quare me-
minisse debet eos, qui auctoritatem, & consiliam tuam
non sunt secuti, sua stultitia occidisse cum tua prudētia
salui esse potuissēt. Dices, Quid me ista res consolatur
in tātis tenebris, & quasi parietinis reip? Est omnino vix
consolabilis dolor tanta est omnium rerum amissio, &
desperatio recuperandi, sed tamē, & Cæsar ipse ita de te
iudicat, & omnes ciues sic existimāt, quasi lumē aliquod,
extinctis cæteris, elucere sanctitatē, & prudentiam, &
dignitatem tuam. Hæc tibi ad leuandas molestias ma-

gna

gna esse debet. Quod autem à tuis abes, id eò, leuius fe-
 rendum est, quòd eodem tempore à multis, ac magnis
 molestijs abes: quas ad te omnes præscriberem, nisi ve-
 rerer, ne ea cognosceres absens, quæ quia non vides, mi-
 hi videris meliore esse cõditione, quàm nos, qui videntur.
 Hactenus existimo nostram consolationem rectè adhibi-
 zam esse, quoad certior ab homine amicissimo fieres ijs
 de rebus, quibus leuari possent molestiæ tuæ. Reliquæ
 sunt in te ipso, neque mihi ignota, neque minima solatia,
 & (vt quidem ego sentio) multò maxima, quæ ego ipse
 experiens quotidie sic probò, vt ea mihi salutem afferre
 videantur. Te autè ab initio ætatis memoria teneo sum-
 me omnium doctrinarum studiosum fuisse, omniaque,
 quæ à sapientissimis ad benè viuendum tradita essent,
 summo studio, curaque didicisse: quæ quidem vel opti-
 mis rebus, & vsui, & delectationi esse possèt: his verò
 temporibus habemus aliud nihil, in quo acquiescamus.
 Nihil faciam insolenter: neque te tali vel scientia, vel na-
 tura præditum hortabor, vt ad eas te referas artes, qui-
 bus à primis tēporibus ætatis studium tuum dedisti, tan-
 tùm dicam, quòd te spero approbaturum, me postea quàm
 illi arti, cui studueram, nihil esse loci, neque in curia, ne-
 que in foro viderem, omnem meam curam atque ope-
 ram ad Philosophiam contulisse. Tuæ scientiæ excellētis,
 ac singulari non multò plus, quàm nostræ relictū esse lo-
 ci. Quare non equidem te moneo: sed mihi ita persuasi,
 te quoque in ijsdem versari rebus, quæ, etiam si minus
 prodescent, animum tamen è sollicitudine abducerent.
 Seruus quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, in pri-
 misque in hac, in qua ego me scripsi acquiescere ita ver-
 satur, vt excellat: à me verò sic diligitur, vt tibi vni con-
 cedam, præterea nemini; mihi que ab eo gratia refertur:
 in quo ille existimat, quòd facile appareat, quòd me co-
 lat, & obseruet, tibi quoque in eo se facere gratissimum.
 Vale.

ARGVMENTVM.

Petit, ut de suis rebus gestis quàm honorificentissimè decernendum curet suamque illi etiam cateris in rebus existimationem commendat.

M. CICERO IMP. L. PAVLLO COS. S. D.

XXX.

15. 13.

MAXIMÆ mihi fuit optatum, Romę esse tecū multas ob causas, sed præcipuè vt, & in petēdo, & in gerendo consulatu, meum tibi debitum studiū perspicere posses. Ac petitionis quidē tuæ ratio mihi sēper fuit explorata: sed tamē nauare operam volebam. In consulatu verò cupio equidē te minus habere negotij: sed molestē fero, me consulem tuum studium adolesecētis perspexisse, te mecū, cum id ætatis sim, perspicere nō posse. Sed ita fato nescio quo cōtigisse arbitror, vt tibi ad me ornādum semper detur facultas, mihi ad remunerādum nihil suppetat præter voluntatē. Ornasti consulatum, ornasti reditum meum; incidit meum tēpus rerum gerendarum in ipsum consulatum tuum. Itaq; cum, & tua summa amplitudo, & dignitas, & meus magnus honos. magna; ex istimatio postulare videatur, vt à te pluribus verbis cōtēdam, ac petam, vt quàm honorificentissimū S. C. de meis rebus gestis faciendum cures, non audeo vehemēter à te contēdere, ne aut ipse tuæ perpetuę consuetudinis erga me oblitus esse videar, aut te oblitum putē. Quare, vt te velle arbitror; ita faciam; atq; ab eo, quem omnes gentes sciunt de me optimè meritum breuiter petā. Si alij consules essent, ad te potissimum Paulle mitterē, vt eos mihi quàm amicissimos redderes; nunc cum tua summa potestas, summaque auctoritas, notaque omnibus nostrā necessitudo sit, vehemēter te rogo, vt, & quàm honorificentissimè cures decernendum de meis rebus gestis, & quàm celerimē, dignas res esse, & honore, & gratulatione

tione cognosces ex ijs litteris, quas ad te, & collegã, & senatum publicè misi, omniumq; mearum reliquarum rerum maximeq; existimationis meæ procuracionem suscepim, velim habeas: inprimisque tibi curæ sit, quod abs te superioribus quoque litteris petiui, ne mihi tempus prorogetur. Cupio te consulem videre, omniaque quæ spero, cum absens, tum etiam præsens te consule assequi. Vale.

ARGUMENTVM.

Cupidum se esse significat Messinij videndi tumque hortatur, vt acerbitatem temporum litterarum studio, optimaque conscientia recordatione mitiget.

M. CIC. S. D. L. MESSINIO.

XXXI. 5. 12.

GRATA mihi tuæ litteræ fuerunt: ex quibus intellexi, quod etiã sine litteris arbitrabar, te summa cupiditate affectum esse videndi mei. Quod ego ita libenter accipio, vt tamen tibi non concedam, nam, tecum esse, ita mihi omnia, quæ opto, contingant, vt vehementer velim, etenim cum esset maior, & virorum, & ciuium bonorum, & iucundorum hominum, & amantium mei copia, tamen erat nemo, quo cum essem libentiùs, quàm tecum: & pauci, quibuscum essem æquè libenter, hoc verò tempore, cum alij interierint, alij absint, alij mutati voluntate sint, vnum melius fidius tecum diem libentiùs posuerim, quàm hoc omne tempus cum plerisque eorum, quibuscum vino necessariò. Noli enim existimare, mihi non solitudinem iucundiorẽ esse, quã tamen ipsa vti non licet, quàm sermones eorum, qui frequentant domum meam, aut excepto vno, aut summum altero. Itaq; vtor eodem perugio, quod tibi vtendum cenleo, litterulis ne sitis, præterea etiam conscientia consiliorum meorum, ego enim is sum, quemadmodum tu facillemè potes existimare, qui nihil ynquam mea potius,

tius quam meorum civium causa fecerim : cui nisi invidi-
 disse, quem tu nunquam amasti (me enim amabis) &
 ipse beatus esset, & omnes boni Ego sum, qui nullius vim
 plus valere volui, quam honestum otium, idemque cum
 illa ipsa arma, quae semper timebam, plus posse scisi,
 quam illum consensum bonorum, quem ego idem effe-
 ceram, quavis tuta conditione pacem accipere malui,
 quam viribus cum valentiore pugnare. Sed, & haec, &
 multa alia coram brevi tempore licebit, neque me tamē
 vlla res alia Romae tenet, nisi expectatio rerum Africa-
 narum, videtur enim mihi res in propinquum adducta
 discrimen. Puta autem non nihil mea interesse! (quam-
 quam id ipsum, quid intersit, non sanē intelligo) verum-
 tamen quidquid illinc nuntiarum sit, non longē abesse
 velim à consilijs amicorum, est enim res ipsa iam in eum
 locum adducta, ut quamquam multum intersit inter eo-
 rum causas, qui dimicant, tamen inter victorias non
 multum interfuturum putem. Sed planē animus, qui du-
 bijs rebus forsitan fuerit infirmior, desperatis confirma-
 tus est multum: quem etiam superiores tuae litterae con-
 firmarunt: ex quibus intellexi, quam fortiter iniuriam
 ferres, inuitque me, tibi cum summatim humanitatem,
 tum etiam tuas litteras profuisse. Verum enim scribam
 teneriore mihi animo videbare, sicut omnes ferē, qui vi-
 ta ingenua, in beata ciuitate, & libera viximus. Sed ut
 illa secunda moderate tulimus, sic hanc non solum auer-
 sam, sed etiam funditus eversam fortunam fortiter fer-
 re debemus: ut hoc saltem in maximis malis boni conse-
 quamur, ut mortem, quam etiam beati contemere de-
 bebamus, propterea quod nullum sensum esset habitu-
 ra, nunc sic affecti non modo contemere audeamus, sed
 etiam optare. Tu, si me diligis frui isto otio: tibi que
 persuade, praeter culpam, ac peccatum, quo semper ca-
 ruis, & carebis, homini accidere nihil posse, quod sit
 horribile aut per timescendum. Ego, si videbitur recte fieri
 si pos-

ri posse, ad te veniam breui, si quid acciderit, vt mutandū consilium sit, te certiozem faciam statim. Tu ita fac cupidus mei vidēdi sis, vt istinc te ne moueas, tam infirma v̄titudine, nisi ex me prius quæsieris per litteras, quid te velim facere. Me velim, vt facis, diligas, valetudiniq; tuæ, & tranquillitati animi seruias. Vale.

A R G V M E N T V M.

Dolabellam laudibus extollit, quia columnam, in foro Casari quasi deo, erectam, euerterat. Valde lib. XIV. ad Atticum, & Lactantium lib. I. cap. XV.

CICERO DOLLABELLÆ COS. S. D.

XXXII. 9. 14.

ET si contentus eram, mi Dolabella, tua gloria, satisque ex ea magnam lætitiā, voluptatemq; capiebam: tamen non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, quod vulgo, hominum opinio socium me adscribat tuis laudibus, neminem conueni, (conuenio autem quotidie plurimos; sunt enim permulti optimi viri, qui, valetudinis causa, in hæc loca conueniant, præterea ex municipijs frequētes necessarij mei) quin omnes, cum te summis laudibus ad cœlum extulerūt, mihi continuò maximas gratias agant. Negant enim se dubitare, quin tu meis præceptis, & consilij obtēperans, præstantissimum te ciuem, & singularem consulem præbeas. Quibus ego quamquam verissimè possum respondere, te, quæ facias, tuo iudicio, & tua sponte facere, nec cuiusquam egere consilio; tamen neq; planè assentior, neq; imminuam laudem tuam, si omnis à meis consilij profecta videatur; neq; valde nego, sum enim audior etiam, quàm satis est gloriæ. Est tamè non alienum à dignitate tua, quod ipsi Agamenoni regum regi fuit honestum, habere aliquem in consilij capiundis Nestorem: mihi verò gloriosum, te iuuenem consulem florere laudibus, quasi

quasi alumnum disciplinæ meæ. L. quidem Cæsar, cum ad eum ægrotum Neapolim venissem, quamquam erat oppressus totius corporis doloribus, tamen ante, quam me planè salutavit, O mi Cicero, inquit gratulor tibi, cū tantum vales apud Dolabellam, quantum si ego apud sororis filium valerem, iam salvi esse possemus. Dolabellæ verò tuo, & gratulor, & gratias ago: quem quidem post te consulem, solum possumus verè consulè dicere. Deinde multa de facto, ac de re gesta: tum nihil magnificentius, nihil præclarior actum, nihil reip. salutarior, atque hæc vna vox omnium est. A te autem peto, vt me hanc quasi falsam hereditatè alienæ gloriæ sinas cernere, meque alia ex parte in societatem tuarum laudum venire patiari: quamquam, mi Dolabella (hæc enim iocatus sum) libentius omnes meas, si modò sunt aliquæ meæ laudes, ad te transfuderim, quam aliquam partem exhauserim ex tuis, nam cum te semper tantum dilexerim quātum tu intelligere potuisti: tum tuis his factis sic incensus sum, vt nihil vnquam in amore fuerit ardentius. Nihil est enim (mihi crede) virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Semper amari, vt scis, M. Brutum, propter eius summum ingenium, suauissimos mores, singularem probitatem, atque constantiam; tamen, Idibus Martijs tantum accessit ad amorem, vt miraret, locum fuisse augendi in eo, quod mihi iam pridem cumulatam esse videbatur, quis erat, qui putaret, ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere: tantum accessit, vt mihi nunc denique amare videar, antea dilexisse. Quare quid est, quod ego te hortor, vt dignitati, & gloriæ seruias? proponam tibi claros viros, quod facere scient, qui hortantur? neminem habeo clariorè, quam te ipsum, te imitè oportet, tecum ipse certes. Nec licet quidem tibi iam tantis rebus gestis nō tui similem esse, quod cum ita sit, hortatio non est necessaria gratulatione magis vtèdum est, contigit enim tibi quod

haud scio, an nemini, ut summa seueritas animaduersionis non modò non inuidiosa, sed etiam popularis esset, & cum bonis omnibus, tum infimo cuique gratissima. Hoc si tibi fortuna quadam contigisset, gratularer felicitati tuae: sed contigit magnitudine cum animi, tum etiam ingenij, atque consilij, legi enim contionem tuam, nihil illa sapientius: ita pedetentim, & gradatim tunc accessus à te ad caussam facti, tum recessus: ut res ipsa maturitatè tibi animaduertendi omnium concessu daret. Liberasti igitur & urbem periculo, & ciuitatem metu, neque solum ad tempus maximam vtilitatem attulisti, sed etiam ad exemplum, quò facto intelligere debes, in te repositam esse remp. tibi que non modò tuendos, sed etiam ornandos esse illos viros, à quibus initium libertatis profectum est. Sed his de rebus coram plura propediem, ut spero. Tu quando remp. nosque conseruas, ut fac diligentissimè te ipsum mi Dolabella, custodias. Vale.

A R G V M E N T V M.

Rogat, ut sui absentis desiderium crebris, & longis epistolis leniat: enumerat Trebonij erga se officia: exponit de Caluio iam mortuo quid sentiat: perijisse enim Caluio ante, quam hac epistola scriberetur, id est, ante Casaris necem, patet ex libro, qui Brutus inscriptus est.

M. CICERO TREBONIO S. P. D.

XXXIII. 15. 21.

ET epistolam tuam legi libenter: & librum libentissimè. Sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, quòd cum incendisses cupiditatem meam consuetudinis augendae nostrae (nam ad amorem quidem nihil poterat accedere) tum discedis à nobis, meque tanto desiderio afficis, ut vnam mihi consolationem relinquas, fore ut vtriusque nostrum absentis desiderium crebris, & longis epistolis leniatur, quod ego non modo de me tibi spondeo.

sponderè possum, sed de te etiam mihi, nullam enim apud me reliquisti dubitationem, quantum me amares. Nam ut illa omittam quæ civitate teste fecisti, cum mecum inimicitias communicasti, cum me cõcionibus tuis defendisti, cum quæstor in mea, atque in publica causâ consulum partes suscepisti, cum tribuno plebis quæstor non paruisti, cui tuus præsertim collega pareret; ut hæc recentia, quæ meminero, semper obliuiscar, quæ tua sollicitudo de me armis, quæ letitia in reditu, quæ curæ, quæ dolor, cum ad te curæ, & dolores mei perferrètur? Brundisium denique ad me venturum fuisse, nisi subito in Hispaniam missus esses: ut hæc igitur omittā, quæ mihi tanti æstimanda sunt, quanti vitam æstimo, & salutem meā: liber iste, quem mihi misisti, quantam habet declarationem amoris tui? Primum, quod tibi facetum videtur, quidquid ego dixi, quod alijs fortasse non item deinde: quod illa, siue faceta sunt, siue secus, sunt narrante te venustissima; quin etiam antè, quàm ad me veniatur, risus omnis pœnè consumitur: Quod si in his scribendis nihil aliud, nisi, quod necesse fuit, de vno me tâdiu cogitavisses; ferrens essem, si te non amarem. Cum verò ea, quæ scriptura persecutus es, sine summo amore cogitare non potueris; nō possum existimare plus quemquam a seipso, quàm me a te amari. Cui quidem ego amori, utinam ceteris rebus posse, amore certè respondebo: quo tamen ipso tibi confido me facturum facis. Nunc ad epistolam venio cui copiosæ, & suaviter scriptæ, nihil est quod multa respondeā. Primum enim ego illas Caluo litteras misi, non plus, quam has quas nunc legis, existimans exituras, aliter enim scriberemus; quod eos solos, quibus mittimus; aliter, quod multos lecturos putamus, deinde ingenium eius melioribus extuli laudibus, quàm tu id verè potuisse fieri putas: Primum quod ita iudicabam, acutè mouebatur; genus quoddam sequebatur, in quo, iudicio lapsus, quo valebat, tamè assequebatur quod proba-

res, multæ erant, & reconditæ litteræ; vis non erat, ad eam igitur hortabar. In excitando autem, & in carendo plurimum valet, si laudes eum quem cohortere. Habes de Clajo iudicium, & consilium meum; consilium, quod hortandi causa laudavi; iudicium, quod de ingenio eius valde, existimaui bene. Reliquum est, ut tuam profectio- nem amore prosequar, reditum spe expectem, absentem memoria colam, omne desiderium litteris mittendis, accipiendisque leniam. Tu velim tua in me studia, & officia multum tecum recordere, quæ cum tibi liceat, mihi nefas sit obliuisci, non modò virum bonum me existimabis, verùm etiam te à me amari plurimum iudicabis. Vale.

SENTENTIÆ ALIQVOT M. T. CICERONIS

Piæ, & cum Religione Christiana non ma-
lè congruentes.

DEI prouidentia mundus administratur.
DEVM agnoscimus ex operibus eius.

Quis est tam vecors, qui cum suspexerit in cælum,
DEVM esse non sentiat?

IGNORARE DEVS non potest, qua quisque
mente sit.

DEVS hominum commoda vitamque tuetur, & qua-
lis quisque sit, quid agat, quid in se admittat, qua men-
te, qua pietate colat religionem, intuetur, piorumque, &
impiorum habet rationem.

PARENTES carissimos habere debemus.

Nemo parricidæ supplicio, misericordia comouetur.
HOMINIS mens discendo alitur.

Discendi voluptas potius est quam labor.

Omnes

Omnes discendi studio tenentur.

Optima discenda sunt. Turpe est nescire Latine.

Scientiâ nulla est res præstantior.

QUID est optabilius sapientia? quid præstantius
quid melius? quid homine dignius?

Diligentia in omnibus rebus plurimum valet.

Cælestia semper spectato, humana contemnit.

Propter virtutem iure laudamur.

Nihil est tam contra naturam, quam turpido.

*Malorum esca, voluptas, qua homines capiuntur, ut
hamo pisces.*

*Nulla capitalior pestis, quam corporis voluptas: im-
pedit enim consilium; rationi inimica.*

IMPROBO bene esse non potest. Impij pœnas
luunt.

Animi conscientia, improbi semper cruciantur.

Peccare licet nemini.

*Cuiusvis est hominis errare: nullius, nisi insipientis,
perseuerare in errore.*

QUI non defendit iniuriam, neq; propulsat à suis,
cum potest, iniuste facit.

Accipere præstat, quam facere iniuriam.

*Semper ita viuamus, ut rationem nobis reddendam
arbitremur. A recta conscientia non oportet quemquam
in omni vita discedere.*

*Exercenda memoria gratia, quid quoque die dixe-
rim, & fecerim commemoro vesperi.*

NIHIL est amabilius virtute, nihil quod magis
alli-

alliciat homines ad diligendum.

Modus est optimus. Sit in victu temperantia.

Mente recta uti non possumus, multo cibo, & potione completi. Temperantia, libidinum inimica. Verecundia custos virtutum omnium.

Iustitia virtus, omnium est domina, & regina virtutum. Pura religione DEVM cole.

Pietas est fundamentum omnium virtutum,
Pietas grata est DEO.

NIHIL est laudabilibus placabilitate, & clementia.
Est hominum naturæ maxime inimica crudelitas.

Qui se metui volent, à quibus metuuntur: eosdem metuant ipsi necesse est.

Amicitia colenda est, & omnibus rebus humanis anteponenda.

Turpis est absentatio. Omnes aliud agentes, aliud simulantes, perfidi, improbi, malitiosi sunt.

Monere, & moveri proprium est veræ amicitiae.

In Græcorum proverbio est, amicorum omnia esse communia.

LIBERALITATE nihil est naturæ hominis accommodatius. Prodigii vituperandi. Referenda est bene meritis gratia. Omnes, immemores beneficij ode- runt.

Præclare Ennius: Benefacta malè collocata, malefacta arbitror. Fortes & magnanimi nihil extimescunt, omnia humana despiciunt: nihil quod homini accidere possit, intolerandum putant. Cavenda est gloriæ cupiditas.

Odiosa

Odiſa eſt arrogantiã. Temeritas à ſapientia diſſidet plurimum. Temeritas, & audacia ſtultorum, & improborum eſt. In virum bonum non cadit mentiri. Male parta, male dilabuntur. Magnam veſtigia parſimonia. Diues eſt, qui ſuo contentus nihil ſibi deeſſe putat.

Contentum ſuis rebus eſſe, maxima ſunt, certiffimã, que diuitiã. Auari, quoniam plus ſemper appetunt, pauperes eſtimandi ſunt. Numquam expletur, nec ſatiatur cupiditatis ſitis. Appetitus rationi pareat. Poſteſt quidquam eſſe abſurdius, quam quo minus via reſtat, eo plus viatici quærere? Quis eſt, qaamuis ſit adoleſcens, cui ſit exploratum, ſe ad veſperum eſſe victurum? Virum viuere, an mori ſit melius, DEVS ſcit: hominem quidem arbitror ſcire neminem. A malis mors abducit, non à bonis.

Niſi DEVS iſtis te corporis cuſtodijs liberauerit, ad cælum aditus patere non poteſt, nec enim iniuſſu eius ex hominum vita migrandum eſt, ne munus aſſignatum à DEO defugiſſe videamur.

Non me vixiſſe pœnitet (inquit ſenex ille Cato) quoniam ita vixi, vt fruſtra me natum non exiſtmem, & ex hac vita diſcedo tamquam ex hoſpitiõ, non tamquam ex domo, commorandi enim natura diuerſorium, non habitandi dedit.

Libidinoſa, & intemperans adoleſcentia, affectum corpus tradit ſenectuti. Qui rectè, & honeſtè curriculum viuendi à natura datum confecerit, ad aſtra facile

revertetur, ubi beati sempiterno auro fruuntur.

Sapientissimus quisque æquissimo animo moritur ;
 Aulicus iniquissimo; animus enim qui plus cernit, &
 longius: videt se ad meliora proficisci; ille autem, cuius
 obtusior sit acies, non videt. Quid habet vita commoda,
quid non potius laboris.

F I N I S

105248

ny
t.
uus
odi

Notite obitua.
1705

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

TT

I

k

289

xrite

colorchecker

MSCPPCC0613

